

POLITSEILEHT

Eesti Politsei ajakiri nr 3/2003

Terves kehas terve vaim

Kas Eesti politseinik on vormis?

Terrorism ja Eesti
Häkker – XXI
sajandi kurjategija

Kas politseikarjäär
sõltub soost?

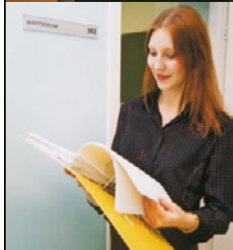
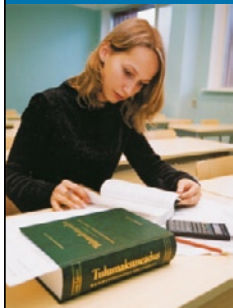
Saksamaa Eesti
pangaröövlite
hirmus

Suur suvepäevade
kroonika

SISEKAITSEAKADEEMIA

Sisekaitseakadeemia on riigi rakenduskõrgkool, mis valmistab ette riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikke ning korraldab nende täiendõpet.

Politsei Toll Korreksioon Maksukorraldus Halduskorraldus Päästeteenistus

Vastuvõtt 2003/2004:

- dokumentide vastuvõtt 25.06. - 04.07.2003 (tööpäeviti);
- testid ja katsed algavad 08.07.2003.

Täiendav informatsioon: www.sisekaitse.ee,
telefon 696 5644, info@sisekaitse.ee

Sisekaitseakadeemia, Kase 61, 12012, Tallinn

Liikumine annab elule jumet

Politseitöö on pingeline ja nõuab lisaks heale füüsilisele vormile ka tugevat vaimset vastupidavust. Parim viis ennast maandada ja samas terve ning tugev püsida on teha sporti. Olgu igahommikune väike sõrk metsa all, põnevad mängud palliplatsil või pidev treening jõusaa- lis – ühtviisi kasulikud on need kõik.

Enese vormis hoidmine on ennekõike suhtumise küsimus. Kel jätkub tahtmist, leiab hetke liikumiseks ka kõige kiiremal päeval. Kes aga ootab, et talle kõik kandikul kätte kantaks, seda ei meelita spordi ega tervislike eluviiside juurde ka parimate sportimistingimustega.

Esimese Eesti vabariigi aegsed sportimis- võimalused olid tänapäevastega võrreldes peaaegu olematud, ometi oli hea kehaline vorm igale politseis töötavale inimesele auasi. Mitmed tolleaegsed politseinikud jõudsid oma saavutustega koguni olümpiamängudele.

Tähtis pole aga mitte medalite ega karikate hulk, vaid ennekõike hea enesetunne ja korras tervis, mille tagab just nimelt regulaarne treening ning tervislik toitumine. Tervislikud eluviisid aitavad hoida eemal stressi, suurendavad töötahet ja päästavad pödurast vanaduspõlvest.

Kuigi meil on kehtestanud üldised normid, mille järgi kord aastas politseiametnike füüsiline vorm üle vaadatakse, ei tohiks see tähendada seda, et üksnes kord aastas võetakse ennast kokku, et katsed positiivselt sooritada. Paljude erinevate riikide politseis norme kui selliseid polegi, küll korraldatakse aga pidevalt sedavõrd palju erinevaid spordiüritusi ning -võistlusi, et töötajate vorm ja tervis on aasta ringi heal tasemel. Kusjuures suurt rolli mängib siinjuures iga asutuse otsene juht, kes iseenda positiivse eeskujuga suudab kogu kollektiivi kaasa haarata. Ja nii on osavõtt ühtviisi suur nii kohustuslikest kui ka mittekohustuslikest spordiüritustest.

Liikuv eluviis ei tohiks tähendada sundi ega tüütut kohustust, vaid ennekõike inimese vaba tahet tunda ennast tervema, ilusama, tugevamana.

Melli Rüga
toimetaja

4 Uudised

6 Maailmaga terrorismi vastu

Terrorismi olemust selgitab Henno Kuurmann

10 Saksamaa politsei Eesti röövljõuku püüdmas I

Eestlastest pangaröövlite tabamisest kirjutab Helmut Benker

14 Narkojoovet saab tuvastada politseiametnik

Selgitab Viljar Leisalu

18 Maailmameistrist jäljekütt

Persoon on Annika Lall

21 Terves kehas terve vaim

Teemal "Sport ja politsei" arutleb Ants Kalev

25 Sport

26 Intervjuu parima politsei- sportlase Kalli Meristega

27 Tallinna PP vilgas spordielu

28 Liiklusjärelvalve – turvamees maanteel

Olukorrast meie teedel kirjutab Indrek Koemets

31 Ohutu sõit

32 Häkkerlus kui arvutikuritegu

Arvutikuritegevusest räägib Tristan Ploom

34 Nüüdisaegsed ID-kaardid

Tutvustab Heikki Kirotar

36 Politseikolledž on hüppelauaks karjääriredelil

Oma lõputööst teeb kokkuvõtte Merle Kuum

38 100% pühendumist, 100% inimlikkust

Läheme külla Põlva Politseiprefektuuri

42 Eesti on politseihariduse lipulaev

43 Lövi Leo

44 Ajalugu

46 Suur suvepäevade kroonika

51 Ristsõna

Foto: Bulls

POLITSEILEHT nr 3/2003

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politseiameti ja Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri, mida levitatakse organisatsiooni sees. Järgmine number ilmub augustis 2003.

Väljaandja: **Politseiamet**

Pagari 1, 15060 Tallinn

e-post: politseileht@pol.ee, telefon: 0 612 3091

Toimetus:

Toimetaja: **Melli Rüga**, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Piliter

Trükk: AS Kroonpress

Kolleegium: Harry Tuul, politseipeadirektor; Ilona Leib, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; Jüri Pihl, Kaitsepolitsei peadirektor; Priit Männik, politseipeadirektori asetäitja; Indrek Raudjal, Politseiameti pressibüroo juhataja; Kalle Laanet, Tallinna politseiprefekt; Aleks Uibo, Põlva politseiprefekt; Henno Kuurmann, Kaitsepolitseiameti komissar; Robert Antropov, Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuse direktor; Andres Anvelt, Keskkriminaalpolitsei direktor; Kirsti Ruul, Siseministeeriumi pressinõunik; Tiit Hennoste, Tartu Ülikooli meediaõppejõud.

LÜHIDALT

Rahvusvaheline juhtimiskoolitus

2.–6. juunini toimus ELi kandidaat-riikide juhtidele Tallinnas Euroopa Politseikolledži (CEPOL) korraldatud politseialane juhtimiskoolitus.

Osalejamaad olid Eesti kõrval veel Poola, Tšehhi, Rumeenia, Malta, Sloveenia, Ungari, Leedu ja Slovakkia. Koolitus oli mõeldud ennekõike keskealistele ja 15–20aastase töökogemusega politseijuhtidele, kes soovivad värskendada oma teadmisi juhtimiselalal.

Tänu Viljandi politseinikule

Vastsemõisa valla konstaabel Lembit Prantsus pälvis tänu kiire ja professionaalse tegutsemise eest varguse avastamisel.

Tallinna Pedagoogikaülikooli dekaan professor Henn Kukk saatis politseipeadirektor Harry Tuulele ning Viljandi Politseiprefektuuri kriminaalosakonna ülemkomissarile Urmas Lindmäele kirja, milles tänab Vastsemõisa valla konstaablit Lembit Prantsust oskusliku tegutsemise eest.

Vabandus:

Ekslikult sattus eelmise numbri Kroonika lehekülje pildiallkirja viga. Toimetus palub Janika Ristmäelt vabandust.

Koostöö Mustasaari ja Saaremaa vahel

Maikuu kaks viimast nädalat tabas nii mõndagi Kuressaares puhkust nautivat soomlast üllatus, nähes kaht Soome politseivormis politseinikku linnas jalgratastel korda pidamas.

Juhtivkonstaabel Henrik Snellmann ja vanemkonstaabel Peter Fagnäs on Soome Mustasaari politsei ja Saare prefektuuri koostööprojekti esimesed vahetuspolitseinikud. Katseprojekt kutsuti ellu ennekõike eesmärgiga jagada kogemusi ning panna alus edaspidisele tihedale koostööle. Pärast Soome politseinike kahepäevast reididele kaasamist Kuressaares sõidavad kaks Saare politseinikku Mustasaarisse abiks.

Mustasaaris on Soome kõrgeim turvalisusindeks, kuigi 32 000 elaniku kohta on seal ainult 23 politseinikku. Saaremaa on turvalisuse poolest Hiiumaa järel Eestis teisel kohal.

Kuressaares ratastel patrullinud Soome politseinike varustusest on fotol puudu veel rattakiiver.

Tartu politseiprefektuuri politseiasseprefekt Tiit Allik lõpuksamit sooritamas.

70 uut kõrgharidusega politseinikku

20. juunil kell 16.00 algaval Sisekaitseakadeemia lõpuaktusel saavad kõrgharidust tõendava diplomi 70 neli aastat Sisekaitseakadeemia politseikolledžis kaugõppe teel kõrgharidust omandanud politseinikku. 48 politseinikku omandab kõrghariduse politsei erialal, 22 kohtueelse uurimise erialal.

Politsei perepäevad 2003

Politsei 4. perepäevad toimuvad sel aastal 8.–10. augustini Toilas.

Peamine tegevuspaik on Toila Laululava ning organiseerijad lubavad, et sel aastal ei ole ette näha veri-ninast-välja-sportimist, vaid tegemist on pigem libaspordiga.

Mõni näide plaanitud programmist täiskasvanutele:

- ellujäämiskursus ehk vana hea maastikumäng.
- väikese nihkega jalgpallimatš;
- naiste duatlon (jälle mitte väga tõsine);
- köievedu (ainuke tõsine ala);
- mudamaadlus;
- perede teatevõistlus;
- pealikute jõukatsumine.

Lastele on batuutatratsioonid, eraldi spordiprogramm, näomaalingud ja mõned üllatusesinejad.

Kaht öhtut täidab loomulikult suur pidutsemine ja väljaelamine. Abiks on eelmisest aastast tuttav meditsiinipersonal, ansambel Kuldne Trio, temaatiline öökino (Peeter Marveti kinobussi seltskonnalt), prefektuuride lavatähed ja "Politsei play-back show".

Täpsemat infot kõigi võistluste ja toimuva kohta saab juunikuul jooksul.

Rotary klubi valis parimad

Tallinna Rotary Klubi autasustas parimat narkopolitseinikku, konstaablit ja narkokoera koos juhiga 5000 krooni suuruse preemiaga.

6. juunil Tallinnas toimunud preemiate kätteandmisel tunnistati parimaks narkopolitseinikuks Tallinna Politseiprefektuuri politseijuhivinspektor Kaido Kõplas, parima konstaabli tiitli pälvis Tallinna Politseiprefektuuri põhjapolitsei osakonna korrakaitsetalituse vanemkonstaabel Tiit Toomepuu ja tublim narkokoer on Justina, kelle abiga on politseioperatsioonidel kogu Eestis avastatud erinevaid narkootikume ligi 30 korral. Justina kasvataja, Tallinna Politseiprefektuuri politseivaneminspektor Natalja Mihhailova on treeninud Justina ka jäljekoeraks, kes aitas 2003. aasta kevadel Tallinnas avastada rootslase tapmise.

Lastekaitsepäevaga seotud üritus leiab aset juba kolmandat aastat. Preemiatega soovib Tallinna Rotary Klubi anda omapoolse panuse laste turvalisuseks ja narkoprobleemi ohjeldamiseks ühiskonnas ning ühtlasi suurendada ka meie tublite politseitöötajate motivatsiooni.

Rotary Klubi preemia pälvisid (vasakult) Tiit Toomepuu, Natalja Mihhailova ja tema narkokoer Justina ning Kaido Kõplas.

Esimese sõidu Jõgeva uuel tänavalõigul tegid lindi läbilõikajad jalgratastel. Vasakult linnavolikogu esimees Raul Kull, prefekt Raivo Palu ja linnapea Viktor Svjatõšev.

Jõgeva politsei osales linna 65. sünnipäeva tähistamisel

Jõgeva politsei osales aktiivselt linna 65. aastapäeva raames korraldatud üritustel.

30. mail avati Jõgeval 400 m pikkune renoveeritud teelõik Aia tänaval. Avamislinde lõikasid läbi linna volikogu esimees Raul Kull, linnapea Viktor Svjatõšev, prefekt Raivo Palu ja renoverimistöde juhataja.

31. mail astusid demonstratsiooniesinemistega oma ametialal üles Jõgeva Politseiprefektuur, Kaitseliidu Jõgeva Malev ja Jõgeva Päästeteenistus. Prefektuur demonstreeris pealtva-

tajaile linnavalitsuseesisel platsil relvastatud ja autoga põgeneva kurjategijapaari jälitamist ning kinnipidamist. Jõustruktuuride etteastete ajal mängis linnavalitsuse trepil Politseiameti politseiorkester.

Politseiprefektuuri hoone ees oli väljapanek politsei eritehnikast ja relvastusest. Huvilised said küsida kõike väljapanekut tutvustavalt vormis politseiametnikelt. Väga arvukalt käis väljapanekut vaatamas lapsi, igauks sai maiustada politseikommidega.

LÜHIDALT

Parimad lõputööd selgunud

Politseiamet otustas premeerida kolme parimat Sisekaitseakadeemia politseikolledžis sel aastal lõputööd kirjutanut 3000 krooniga.

Premeerimist väärt lõputööd kirjutasid Kaja Friedemann ("Tallinna Politseiprefektuuri Keslinna politsei osakonna väljasõidugruppide töö analüüs", juhendaja K. Klais), kes lõpetas politsei eriala statsionaarsetes õppes; uurimise eriala kaugõppes lõpetanud Eero Ergma ("Kuritegelikul teel saadud tulu äravõtmine de lege lata", juhendaja K. Aas) ning politsei eriala kaugõppes lõpetanud Edvard Remsel ("Lääne-Virumaa varaste subkultuur", juhendaja U. Traat).

Saue konstaablid said jalgrattad

Saue linna konstaablid Daimar Nevalainen ja Ahti Lill saavad edaspidi korda tagada ka seal, kuhu autoga ligi ei pääse. Linnavalitsuse raha eest ostetud jalgrattad Scott andis 21. aprillil konstaablitele üle Saue linnapea Jaan Moks. Daimar Nevalainen töötab Saue konstaablina möödunud aasta lõpust, Ahti Lill on olnud selles ametis aga pea kolm kuud.

Terrorirünnak New Yorgis
asuvale Maailma Kaubanduskeskusele 11. septembril
2001. aastal. Foto Bulls

Maailmaga terrorismi vastu

Kuigi Eestis ei ole alates taasiseseisvumisest terroriakte toime pandud ja nende toimepanemine lähiajal on vähe tõenäoline, pöörab Eesti terrorismivastasele võitlusele suurt tähelepanu ning teeb kõik, et võimalikke terroriakte ära hoida.

Henno Kuurmann
Kaitsepolitsei ameti
komissar

Ilmselt seostub enamikule inimestele terrorism lugematutel kordadel telekraanilt mälu sööbinud pildireaga 2001. aasta 11. septembril terrorirünnaku tagajärjel kokku kukkuvast maailma Kaubanduskeskusest, kaadritega majavaremetest ja põlenud autovrakkidest koos selle juurde kuuluva halastamatu statistikaga hukkunute ja kannatada saanute kohta ning nime poolest tuttavate terrorirühmituste avaldustega selle kohta, et just nemad on terroriakti korraldanud, või arvavad ametivõimud neid seda teinud olevat. Rühmituste nimed Al-Qaida, Hamaz, ETA, Taliban, rääkimata terroristide "vapiloomaks" kujunenud Osama Bin Ladeni nimest, ei vaja eestlastele lähemat tutvustamist.

Pärast 2001. aasta terrorirünnakuid USAs käivitus ulatuslik rahvusvaheline terrorismivastane operatsioon, mille peaesmärk on likvideerida terroriorganisatsioon Al-Qaida. Peab nentima, et kuigi operatsioon on olnud efektiivne – on külmutatud miljoneid dollareid terroristide kontodel olevat raha, vahistatud suur hulk terrorismiga seotud isikuid ning õnnestunud ära hoida mitmeid terroriakte –, tegutseb Al-Qaida võrgustik endiselt, andes oma jõhkrate tegudega endast

aeg-ajalt märku. Rahvusvahelise koostöö tähtsus ja vajalikkus terrorismivastases võitluses tuleb sellest, et terroristide tegevus on maailmas üha sagedamini ületanud riigipiire ja kandunud üle uutesse regioonidesse. Seega tuleb terrorismivastaseid meetmeid kavandades olla kursis maailmas toimivate ohurühmade tegevuse ja eesmärkidega ning terroristide kasutatavate ja pidevalt uuenevate võitlusviisidega. Tuleb arvestada, et terroristlike rühmitusi võidakse juhtida ja rahastada ning rünnakuid toime panna eri riikidest või isegi erinevatelt maailmajagudelt.

Rahvusvahelise terrorismivastase võitluse koalitsiooniga on ühinenud ka Eesti, kus seadusandja on määranud terrorismivastase võitlusega tegelema Kaitsepolitsei ameti. Tulenevalt kaitsepolitsei põhimäärusest on meie ülesanne rakendada meetmeid, et hoida ära, tõkestada ja avastada terroriakte ning selgitada välja ja võtta vastutusele neid kavandavaid ja toimepannud isikud. Hoolimata sellest, et Eestis pole alates taasiseseisvumisest terroriakte toime pandud ning need on ka lähiajal vähe tõenäolised, on terrorismi ja võimaliku terroriohu ärahoidmine jätkuvalt üks meie prioriteete.

Päästeameti ja Kaitsepolitsei statistika

Aasta	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Väljakutsed	78	228	624	896	820	947	838	1444	1369	1301	1086
Plahvatusi	3	41	71	81	44	40	41	35	31	25	24/14*
Hukkunuid	2	5	1	2	6	6	7	5	2	3	1
Vigastatuid	2	10	11	26	24	20	6	16	18	9	7/2*
Pommihävardusi	7	97	125	221	161	150	184	445	454	214	93
Pommikahtlusi	-	-	-	-	135	102	100	148	222	206	179
Pommitehniline kontroll	-	-	-	52	58	86	278	296	537	384	70
Kahjutustatud lõhkekehi	228	1466	1958	4046	1898	10 949	2152	2340	1437	1347	1669
Leitud lõhkeeadeldisi	-	-	-	22	-	60	7	4	7	4	2
Leitud lõhkeainet (kg)	-	-	110	3343,3	> 600	> 100	98	46	25,5	16,2	11,9

Demineerimisväljakutsed, Päästeameti likvideeritud ja Kaitsepolitsei ameti jälitustegevuse käigus ära võetud lõhkekehad, lõhkeeadeldised ja lõhkeaine. 25.05.1992.–31.12.2002

* Lõhkeaineplahvatused

Sõiduauto, mille all plahvatas "põrgumasin". Lõhkeseadeldise purustusjõud on võrreldav 300–400 grammi trotüüliga.

Oleme sellele valdkonnale juba aastaid suurt tähelepanu pööranud, kuid mõistagi oleme pärast 2001. aasta 11. septembri traagilisi sündmusi USAs suunanud rohkem kui varem oma ressursse terrorismivastasele võitlusele, täiendades oma vastavate ametnike väljaõpet, uuendanud materiaal-tehnilist varustatust, tõhustanud riigisisest ametkondadevahelist teabevahetust ja koostööd ning pannud suuremat rõhku rahvusvahelisele koostööle. Välja on töötatud terrorismiga seonduvad konkreetsed kriisiplaanid ja tegevuskavad.

Terrorismivastane võitlus Eestis

Terrorismivastase võitluse Eestis saab üldjoontes kokku võtta järgmiselt:

- rahvusvaheline koostöö;
- terrorismi rahastamise allikate väljaselgitamine;
- äärmuslikult meelestatud isikute ja äärmusliikumiste tegevuse jälgimine;
- lõhkeainete ja lõhkeseadeldistega ehk terrorismiga piirnevate kuritegude uurimine.

Rahvusvaheline koostöö kätkeb endas tihedat infovahetust välisriikide pädevate asutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonidega, mis töötavad välja terrorismivastase võitluse meetmeid (ÜRO, EL, Interpol, Europol). Nii koostatakse ja täiendatakse pidevalt näiteks terrorismis või selle toetamises kahtlustatavate isikute nimekirju. Vajaduse korral moodustatakse riikidevahelisi uurimiserühmi mingi terroristliku rühmituse või selle toetajate tuvastamiseks.

Terroristide peamiseks finantsallikateks on kujunenud rahvusvaheline narkokaubandus, relvakaubandus ning inimsugeldamine. On täiesti võimalik, et terrorismi võidakse rahastada Eesti kaudu selliselt, et Eestiga seotud isikud kuuluvad rahvusvahelisse kuritegelikku gruppi, mille mõned liikmed on seotud terroriorganisatsioonidega või toetavad neid. Sellisel juhul ei pruugi Eesti-poolsed isikud üldse teada oma "äripartnerite" seotusest terroristidega ja seeläbi ka enda kaudsest seotusest terrorismi rahastamisega.

Sellise skeemi rakendumine on tõenäoline, kuna Eesti kurjategijad eesotsas salakaubandajatega teevad aina rohkem koostööd "kolleegidega" välisriikides. Seega on terrorismivastases võitluses oluline osa ka narko- ja salakaubanduse tõkestamisel. Vastastikune infovahetus võimaldab paremini tuvastada isikuid, kes on toetanud mõnd terroriorganisatsiooni, ning nende kontod külmutada. 2002. aastal arestiti terrorismi rahastamise kahtlusega varasid maailmas kokku 124 miljoni USA dollari väärtuses. Eestis pole siiani säärseid isikuid kindlaks tehtud ega nende kontosid külmutatud.

Arvestades, et terrorismioht on maailmas viimastel aastatel suurenenud peamiselt islami äärmuslaste tegevuse tõttu, siis jälgitakse nende võimalikke kontakte Eesti suunal, et vältida nende Eestisse saabumist ning terroriaktide kavandamist Eestis paiknevate NATO liikmesriikide saatkonnahoonete või diplomaatide vastu. Mõistagi jälgime Eesti äärmuslikult meelestatud isikuid ja äärmusliikumisi, kes võivad oma tegevuse ja vaadete propageerimiseks toime panna terroriakte või raskeid vägivaldtegevusi.

Kurjategijad tähelepanu all

Küllaltki suur ohufaktor välismaise terrori ohu puhul on ka kuritegeliku taustaga isikud, kes võivad osaleda terroriaktide kavandamises ja täideviimises rahalistel kaalutustel. Just sellised isikud on potentsiaalsed abilised väljastpoolt Eestit tulla võivatele terroristidele, kui neil peaks tekkima kavatsus Eestis terroriakte toime panna. Samuti on nad "tooraine" andjad Eestis tegutsevatele äärmuslikult meelestatud isikutele ja äärmusliikumistele.

Eelöeldu on üks põhjusi, miks kaitsepolitsei uurimisalluvusse on antud lisaks terrorismile ka plahvatuste tekitamist ning lõhkeseadeldise ja selle olulise osa ebaseaduslikku käitlemist puudutavad kuriteod. Viimaste puhul ongi tegemist terrorismiga piirnevate kuriteokoosseisudega, kuigi inimeste tavakäsitluses peetakse ka neid sageli terroriaktideks. Plahvatuste ärahoiu seisuko-

Käepärastest vahenditest valmistatud lõhkeseadeldis, millega kaks Tallinna elanikku püüdsid tänaval tappa oma võlausaldajat.

hald on tähtis toimepandud plahvatused kiiresti avastada ja süüdlased kohtu ette tuua. Siinjuures oleks kohane meenutada Stockmanni kaubamajas Tallinnas 2000. aasta 19. mail kuuetunnise vahel toimunud kaht plahvatust, mille toimepanijad anti kohtu alla viis kuud pärast plahvatust. Et plahvatus pandi toime rahvarohkes kohas, pälvis see ühiskonna suurt tähelepanu ning tekitas inimestes terrorirünnaku kahtlust.

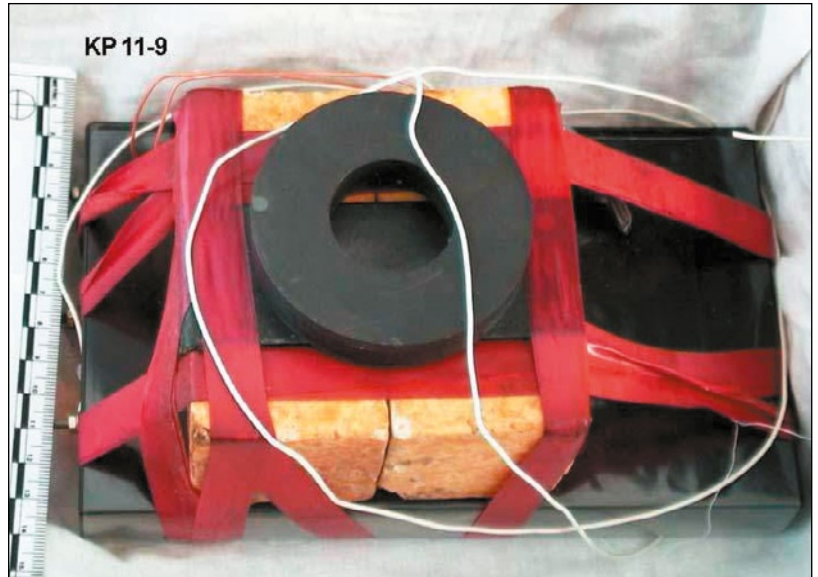
Uurimisega tuvastas kaitsepolitsei, et tegemist ei olnud terroriaktiga ning et plahvatused korraldanud isikud tahtsid kaubamajalt kaks miljonit krooni välja pressida. See juhtum näitab, et Eesti õiguskaitseorganid on võimelised sääraseid juhtumeid kiiresti lahendama. Plahvatuse uurimine on keeruline ja raske protsess ning võtab sageli aastaid, enne kui korraldajad tuvastatakse ja kohtu alla antakse.

Tihe koostöö välisriikidega

Aastatega on oluliselt täienenud õiguslik baas, et osaleda võitluses rahvusvahelise terrorismiga. Eesti Vabariik on ühinenud mitme terrorismivastast võitlust reguleeriva konventsiooniga, nt terrorismi tõkestamise Euroopa konventsioon; pantvangivõtmisevastane rahvusvaheline konventsioon; pommiterrorismivastane konventsioon; terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvaheline konventsioon; väljaandmise Euroopa konventsioon; kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsioon jne.

Eesti on sõlminud mitme riigiga kahepoolseid kokkuleppeid terrorismi tõkestamiseks ning lepinguid vastastikuseks õigusabi andmiseks. Kõigi eespool nimetatud õigusaktide eesmärk on tagada parem riikidevaheline koostöö terrorismi vastu võitlemisel. Samas on Eesti näidanud endale rahvusvahelisi kohustusi võttes üles valmisolekut anda omapoolne panus ülemaailmsesse terrorismivastasesse võitlusesse.

Eesti on terrorismivastases võitluses teinud aastatega pika sammu edasi. Loodud on toimiv õiguslik baas terrorismivastaseks võitluseks nii riigisiselt kui ka rahvusvahelisel tasandil, suunatud ressursse terrorismi ärahoidmiseks, töötatud välja terrorismiga seonduvad konkreetsed kriisiplaanid ja tegevuskavad, antud inimestele sellekohast väljaõpet ning mis kõige tähtsam – eri ametkondade vahel on olemas tuntav ühine tahe korraldada ning teha selles valdkonnas tööd veelgi paremini ja efektiivsemalt.

Terrorismi eesmärk

Terrorismi mõiste Eesti õigusruumis on aegade jooksul muutunud. Kehtiva karistusseadustiku §-s 237 määratletakse terrorismina “tervisekahjustuste tekitamisele, surma põhjustamisele või vara häivamisele, rikkumisele või hävitamisele suunatud teo toimepanemise sõja või rahvusvahelise konflikti provotseerimise või poliitilistel või usulisel eesmärgil”. Ühtse terrorismi mõisteni pole jõutud ka rahvusvahelisel tasandil.

Raskused tulenevad eelkõige sellest, et eri riikidel on erinev arusaam terrorismist ja sellest, milliseid kuritegelikke või separatistlikke organisatsioone nimetada terroristlikuks. Terrorist ühe riigi mõistes võib teise riigi mõistes olla vabadusvõitleja ja sõltuvalt riigisisest õigusest ja riigis valitsevatest arusaamadest. Erinevate riikide terrorismikäsitusi üldistades võime öelda, et terrorism on õigusvastane tegevus, mis seisneb jõu kasutamises või sellega ähvardamises, on suunatud riigi, isikute või organisatsioonide või nende vara vastu ning mille eesmärk on saavutada muutusi riigi poliitilises või sotsiaalses korralduses.

Seega võib inimese tervise, elu või vara vastu suunatud tegevust pidada terrorismiks üksnes siis, kui selle eesmärk on provotseerida sõda või rahvuslikku konflikti või see on toime pandud poliitilisel või usulisel eesmärgil. Kui kurjategija kuriteo toimepanemise motiiviks on isiklik kasu, ähvardamine, isiklik kättemaks vms, siis pole tegemist terrorismiga, olgugi et kuritegu toime pannes kasutati terroriaktidega sarnast tegevusarsenali – pomme, mõnd mürgist gaasi vms.

Tallinna elanikult ära võetud omavalmistatud töökorras lõhkeseadeldis, mis sisaldas 800 grammi trotüüli ning mida oli võimalik raadio teel lõhkama panna. Seda omanud mehe mõistis kohus 4 aastaks vangi.

Saksamaa politsei Eesti röövljõuku püüdmas I

Helmut Benker
Nürnbergi
kriminaalpolitsei
Wolfgang Gallasch
Nürnbergi prokuratuur

Selleks ajaks, kui 2001. aasta kevadel otsustati Saksamaal alustada üleriigilist reidi, et tabada eestlastest pangaröövlid, oli kurjategijate jõuk jõudnud tühjaks röövida üle 50 panga.

Kuigi enamjaolt sarnase stsenaariumiga pangaröövid algasid juba 2000. aasta detsembris, ei osanud algstaadiumis veel ükski kriminaalpolitseiteenistus Saksamaal hoomata tegelikku pangaröövide seeria ulatust ega lähemaid seoseid. Alles siis, kui politseil õnnestus 2001. aasta märtsis Duisburgis kurjategija kinni pidada kohe pärast teo toimepanekut, sai selgeks, et röövlid on pärit Eestist ja kuuluvad kogu Saksamaal aktiivselt tegutsevasse jõuku.

Skeem enamasti üks

Vaevaliselt saksa keelt kõnelev 20–25aastane mees võtab koha sisse ühe suurlinna või tihedalt asustatud piirkonna panga kassajärjekorras. Kui jõuab kätte tema järjekord, teeskleb ta, nagu tahaks 100šillingilist rahatähte vahetada. Kassiir arvutab summa ja pöördub kõrvale raha võtma. Kui ta jälle kliendi poole pöördub, ähvardab kurjategija ohvrit relvaga ja nõuab: “Kogu raha!”

Kurjategija lahkub sündmuskohalt normaalselt kõndides. Hetk pärast pangast lahkumist võtab ta jaki seljast ning umbes ühe-kahe minuti pärast annab ta oma ühele või kahele väljas ootavale kaasosalisele ära relva, raha ja sündmuskohal kantud rõivad. Seejärel põgeneb ta metrood või taksot kasutades. Umbes 10–30 minuti pärast võtab sama kurjategija taas ühendust oma

kaasosalistega, kellega koos (või osaliselt eraldi) lahutakse linnast. Edasi põgenetakse kiirrongi, bussi või kaasosalise autoga.

Olukord Nürnbergis

Veebruari algusest kuni aprilli alguseni pandi Nürnbergis toime harjumatult palju pangarööve. Esimene neist oli 9. veebruaril 2001. aastal.

Maskis kurjategija helistas kella kaheksa paiku öhtul rahulikus elurajoonis ühe kassatöötaja ukse taga. Pärast ukse avamist võttis ta püstoliga ähvardades kassatöötaja ja tema abikaasa pantvangi. Seejärel mindi jalgsi pangahoonesse, kus kurjategija võttis pantvangiks veel kaks isikut. Koos nelja isikuga veetis ta öö pangas. Järgmise tööpäeva alguses õnnestus tal kuus järgmist pangatöötajat oma võimu alla saada ning lasta endale välja anda kogu kassades ja seifis olnud vara.

Kohe pärast selle juhtumi jälituse algust tuli teade järgmisest pangaröövist ja nii hakkas kooruma üha kasvav kuritegude seeria. Aprilli alguseks olid kurjategijad kahe kuu jooksul teinud kaheksa pangaröövi, millest kuues kasutati täpselt samasugust tegevusskeemi. 2001. aasta 6. aprillil otsustati juhtumite lahendamiseks luua Nürnbergi kriminaalpolitsei direktiooni erikomisjon, mis koosnes 25st eri valdkonna spetsialistist.

Kuigi pangas nähti ainult üht kurjategijat, oli teada, et enamiku pangaröövide puhul olid otsest tegevad kaks, mõne puhul aga isegi kolm-neli isikut. Nüüd oli vaja välja selgitada struktuur ja saada vastus küsimusele, kas jõugus on kindel hierarhiline ülesehitus. Vähemalt esialgu meenus kogu tegevus pigem heinakuhjast nõela otsimist. Ükski leitud jälg ei andnud uurimisele edasi viivat vihjet ega vajalikku niidiotsa.

Tagaotsitavad

Tänaseni tagaotsitavad seoses pangaröövidega Saksamaal. Aivar Kivi otsib Järva politsei taga veel seoses metsavargustega ning Gert Casarit Tallinna kesklinna politsei seoses rööviga.

Arvo Vesiloik

Aivar Kivi

Jaanus Tiivel

Gert Casar

Turvakaamera kaadrid pärinevad seni veel lõplikult tuvastamata juhtumitest. Need kaks kaadrit on tehtud 2002. aasta 15. novembri pangaröövi ajal, mil kurjategijate kätte langes Bremeni Landesbank. Sel korral said kurjategijad saagiks 3600 eurot.

Vasakpoolne turvakaamera kaader on pärit 2002. aasta 14. märtsi pangaröövist Berliini Sparkasse pangas. Kurjategija relvaga ähvardamas ühte pangas viibinud klientidest. Parempoolne foto on tehtud 2000. aasta 5. oktoobril Stadtsparkasse pangas Duisburgis. Siis langes kurjategijate saagiks 25 300 Saksa marka.

Erinevad taktikad

Et mitme juhtumi puhul oli kassiir sedavõrd šokeeritud, et talle ei tulnud häirenupp meeldegi, ning paljudel juhtudel ei märganud ka keegi kõrvalolijatest röövi toimumist, siis ei olnud uurijatel kurjategijatest mingeid fotosid või olid need ainult selja tagant võetud hetkel, mil kurjategija oli juba sündmuskohalt lahkumas. Koostöös kriminaalpolitsei nõustamiskeskustega korraldati kassatöötajatele spetsiaalne koolitus, kuidas käituda säärase kallaletungide korral. Peale selle anti välja hulgaliselt ka pangapoolseid hoiatusi, et teravdada tähelepanu välismaalastest klientide väikesummaliste valuutavahetuse soovide vastu.

Duisburgi kolleegidel oli vahepeal õnnestunud mõnede tähtsamate bandeliikmete telefoninumbriid saada ja alustada telefonide pealtkuulamist. Tegevusse oli haaratud lisaks Duisburgi uurijatele ka Stuttgardi ja Müncheni politsei. Tulemuste kohta vahetati infot mitu korda päevas. Ühel juhul õnnestus tänu telefoni pealtkuulamisele üks kallaletung koguni ära hoida. Nimelt kuulsid Müncheni kolleegid pealt PTB-relva ostmisest, et valmistada ette Innsbrucki pangaröövi, ning pidasid kurjategija Münchenis kinni veel enne tema ärasõitu Austriasse.

Teati, et kurjategijad viibivad linnas väga lühikest aega. Kuidas kohale sõideti? Erinevate võimaluste kohta andmeid kogudes hakkas üsna varsti silma, et enamik kurjategijaid sõitis bussifirma EURO-Lines bussidega. Seetõttu nõuti välja ja kontrolliti kõiki võimalikke bussinimekirju liinil Tallinn–Nürnberg/München. Lisaks jälgiti busside saabumise ja lahkumise aegu, et võimalikke uusi pangaröövleid avastada või lahkuvaid kurjategijaid kinni pidada. Raudteejaama-

de kontroll piirdus jälitusmeetmetega, kuna seal ei registreerita reisijaid kirjalikult.

Järgmise abinõuna otsustati üle kontrollida kõigi hotellide ja pansionide registreerimislehed (Nürnbergi linnaosas on umbes 12 000 voodikohata) ajavahemikus jaanuari lõpust kuni maini 2001. Juba mõne päeva pärast õnnestus selle peentöö tulemusel avastada registreerimisleht, kus noor mees Tallinnast oli ennast sisse registreerinud. Jätkuvad juurdlused ja Eestist saadetud identifitseerimisdokumentide võrdlemine kinnitas selgelt tema osalust pangaröövides.

Erakorralised abinõud

Andmeid koguti ka ametlikult Nürnbergis registreeritud 50 Eesti kodaniku kohta, kuid otsust seost kriminaalse tegevusega siiski ei leitud. Asüülitaotlejate ühiselamute kontroll andis tulemuseks, et mitmed põhitagijad ja grupijuhid olid aastail 1994–1996 Saksamaal asüüli taotlenud, hiljem aga siiski kadunud või tagasi saadetud. Ka prostitutsiooni kontrollimine ei andnud vihjeid eestlaste tegutsemisele selles valdkonnas.

Veebruaris toime pandud pangaröövi päeval ostis üks eestlane PTB-relva ühest südalinna relvakauplusest. Müüja oli kandnud esitatud passist isikuandmed ostu tõendavale tšekile. Selle kallaletungi kohta ei olnud politseil veel mingit individuaalset kurjategija jälge, olemas oli vaid fantoompilt. Et aga edasine uurimine mingit tõendust kuriteo kohta ei andnud, siis ei olnud passiomaniku kohta võimalik juurdlust alata ega õigusabipalvet edastada. Välistada ei saanud seda, et registreeritud isik oli oma passi kaotanud või kuritarvitati seda.

Sel korral otsustati prokuröriaga kooskõlastatult harjumatu abinõu kasuks. Nimelt vormistati

relvakaupmehe tunnistajaütlused avalduseks ja saadeti need prokuratuuri kaudu õigusabipalvna Eestisse. Pärast seda, kui Interpoli Tallinna ametnik oli tunnistajale tema õigusi selgitanud, oli too valmis asja kohta ütlusi andma. Kümne minuti pärast oli ta end lootusetult vasturääkivustesse mässanud. Pärast hoiatust möönis ta, et oli ise seda panka röövinud. Seejärel nimetas ta oma kaks kaasosalist ja põhitegija, kes ta Eestis värbas.

Nüüd tõstatas küsimus: mida teha fakti omaks võtnud pangaröövliga tema kodumaal? Siinkohal tuleb öelda, et Eesti valitsus, tuginedes erakordsele seeriale, rakendas ka erakordseid meetmeid – kõik vahistamiskäsuga tagaotsitavad pangaröövlid anti õigusabipalve peale Saksamaa jälitusametkondadele välja. Et Eesti valitsuse otsused pani sealne e-valitsus kohe ka Interneti ning kasutati teisigi massiteabevahendeid, ei jätetud nimesid anonüümseks.

Avalikustamine hirmutas

Kuna valitsuse otsuse põhjal Saksamaale väljaantavate pangaröövlite nimed olid sel moel avalikult ajakirjanduses ja Internetis kättesaadavad, luges ka teo omaks võtnud pangaröövel ajalehest oma otsese nn niiditõmbaja nime. Oht, et temagi nimi varsti ajakirjandusse ilmub, laskis kurjategija valiku ette panna: ta kas võetakse õigusabipalve korras mõne kuu pärast oma kodukohas kinni või tuleb ta vabatahtlikult Saksamaale. Pärast mõnepäevalist kaalutlemist ostis mees oma ülejäänud raha eest bussipileti ja sõitis Berliini, kus politsei ta kohe varasema info põhjal kinni pidas.

Asjaga tegelevad teenistused olid erilises sei-

sus: kui erikomisjoni tavaliste juurdluste puhul tuleb läbi töötada juba toimepandud kuritegude koosseise, siis seekord lisandus pidevalt uusi kuritegusid. Nii-öelda tippajal röövis jõuk kogu Saksamaa territooriumil kuni kuus pank nädalas.

Erikomisjon töötas välja jälgimiskontseptsiooni, et märgata võimalike kurjategijate siserändamist, takistada plaanitud kallaletunge ning optimeerida uue pangaröövi juhtumi korral jälitusmeetmeid. Kaasates eriuksusi, tugipolitsei jõude, Nürnbergi Politseidireksiooni erarõivais operatiivrühma ja patrullteenistust, jõustus see kontseptsioon aprilli alguses ning seda täiendati pidevalt uue infoga.

Oluline pöördepunkt

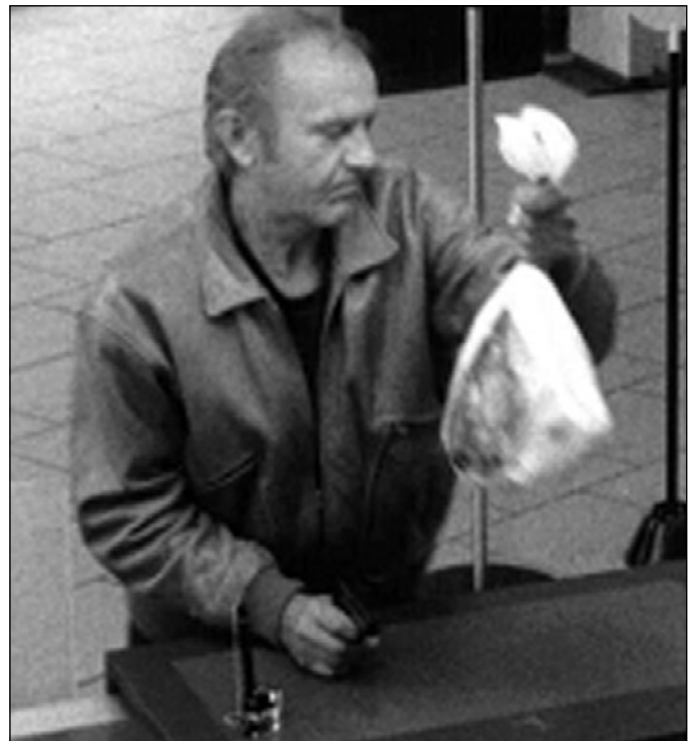
Pärast kahenädalast jälgimist otsustati 18. aprillil pankade kaitseks rakendatud jõud koomale tõmmata, kuna peale pangaröövide tuli uurida ja lahendada teisigi juhtumeid. Järgmisel päeval pandi toime uus pangarööv. Tänu kassiiri oskuslikule käitumisele ning jälituses osalenud jõudude heale koostööle õnnestus põgenev kurjategija kohe kinni võtta.

Selle kurjategija tõi värbaja Tallinnast bussi liini EURO-Lines kasutades. Sõit Tallinnast Nürnbergi (1720 km) kestis 30 tundi. Buss oli kella 17 paiku Busside Keskjaamas, kus kaks kaasosalist juba ootasid. Kiirelt näidati talle hotellituba, seejärel tutvustati kiirsöögikohas kuriteo edasist plaani ning kohe pärast seda asuti seda ka ellu rakendama.

Alarm käivitus kell 17.45 – vähem kui kolme minuti pärast oli kurjategija kinni peetud. Ta oli Saksamaal vabana olnud ainult ühe tunni.

Järgneb järgmises Politseilehes

Turvakaamera kaadrid 2001. aasta 06. septembri pangaröövist Hamburgi Kommertspanka. Siis said kurajategijad saagiks 1200 Saksa marka.

Narkojoovet saab tuvastada politseiametnik

Viljar Leisalu

Sisekaitseakadeemia
koosseisuvälise lektor
endine narkopolitsei
uurimisjuht

Igal politseiametnikul tuleb olla valmis ka üksnes väliste joobetunnuste põhjal tuvastama joobeseisundit, kui muid võimalusi ega vahendeid selleks parasjagu pole. Kuidas seda teha ja milliseid teadmisi on selleks tarvis?

Võib väita, et teadmised narkojoobest on Eestis paljudel juhtudel pigem kogemustel põhinevad ja puudub vastav täienduskoolitussüsteem ning metoodikabaas, mis oleks spetsiaalselt mõeldud ametnikule, kellel pole meditsiiniharidust. Samal ajal on infot uimastite ja selle mõjude kohta liikvel väga palju, ent tihtipeale on see lünklik, ebatäpne või suisa vale. Selleks, et osata eristada tõest infot väärasest, on tarvis teadmisi, mis põhinevad autoriteetsetel ning kontrollitud allikatel.

Ajaks, mil uimastiprobleemi sekkuvad õiguskaitseorganid, on isiku sõltuvusprobleemid viinud teda juba kuritegude toimepanemisele.

Oluline on narkoprobleem avastada võimalikult kiiresti. Seda veel enne, kui sõltuvus on põhjustanud tagasipöördumatu protsessi. Kui uimastiprobleemi sekkuvad õiguskaitseorganid, on selleks ajaks tavaliselt isiku sõltuvusprobleemid viinud teda kuritegude toimepanemisele (tavaliselt varavastased, harvem isikuvastased süüteod) narkootikumide hankimiseks vahendite leidmise eesmärgil.

Raskused narkojoobe

määramisel

Kõnesoleval ajal puuduvad metoodikasoovitused ja -nõuded, mis kirjeldaksid täpsemalt, kuidas ametnik peaks pelgalt kliiniliste tunnuste põhjal narkojoobe tuvastama. 2001. aasta aprillis vastuvõetud Vabariigi Valitsuse määruses nr 120 "Joobeseisundi tuvastamise ja joobeastme määramise ning joobeastme määramise otsuse vaidlustamise kord" on kirjas vaid: "... tuvastab ametiisik joobeseisundi kahe tunnustaja juuresolekul väliste joobetunnuste põhjal." Millised on need välised joobetunnused ja kuidas joobeseisundit tuvastada, määrusest paraku ei selgu.

Joobe tuvastamise protokoll tuleb märkida joobeseisundile viitavad tunnused, kui joobe-

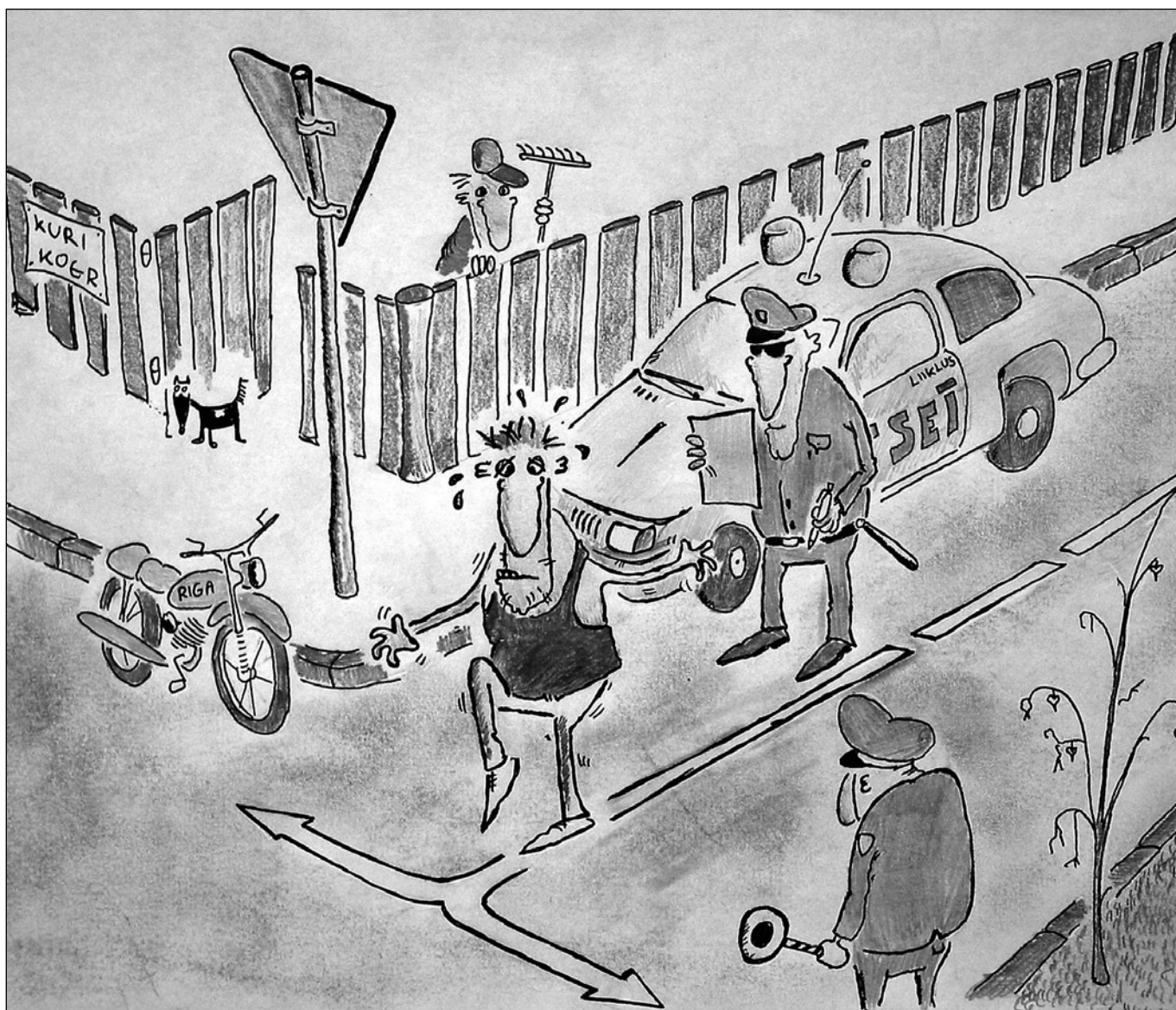
seisundit pole võimalik tuvastada. Millised need tunnused aga on, sedagi määruks ei nimetata. Sellekohane teave on laialipillutatuna meditsiinkirjanduses küll olemas, kuid ametnikule, kellel pole meditsiiniharidust, võib selle mõistmine mõneti raskeks osutada. Pealegi on teaduslikes ja vähem teaduslikes allikates esitatud erinevaid andmeid joobetunnuste kohta, mis teeb orienteerumise selles valdkonnas veelgi keerulisemaks.

Seepärast annan ülevaate kliiniliste tunnuste põhjal narkootiliste ja psühhotroopsete ainete tarvitamise tuvastamise erinevatest meditsiinilistest meetoditest, tuginedes autoriteetsete allikate uurimisele, teabe kontrollimisele ja katsete põhjal kogemuste üldistamisele. Järeldused on küll teaduslikult argumenteeritud, kuid sügavam teoreetiline interpretatsioon pole siiski selle artikli eesmärk.

Ohtlik võõrutusseisund

Määruse kohaselt märgib politseiametnik joobeseisundi tulemust fikseerides protokollilakoorniliselt "joobes" või "kaine", mitte sõnagi aga pruugitud aine kohta. Liiklusseaduse § 20 lg 3 järgi on joobeseisund alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisest põhjustatud terviseseisund, mis avaldub häiritud või muutunud kehalistes või psüühilistes funktsioonides ja reaktsioonides. Sealjuures võõrutusseisund (mitmesuguse raskusastmega sümptomite kogum, mis tekib aine absoluutsel või suhtelisel ärajätmisel juhul, kui ainet on pruugitud regulaarselt ja tavaliselt kaua ja/või suurtes annustes), mille sümptomid võivad olla olenevalt aimest määlulülgad, iiveldus, ärevus, väsimus, unisus, jõuetus, treemor, hallutsinatsioonid ja isegi krambid, ei ole joove. On ilmselge, et selliste sümptomite esinemise korral oleks isik ohtlik liiklusvahendi juht, kuid joovet tal siiski ei esine.

Liiklusseaduse § 20 lg 3 keelab juhul olla joobeseisundis. Seega kuulub heroiniisõltlane, kes parasjagu joobeseisundis ei ole, kuid kellel on võõ-

rutusseisund, nähtavasti liiklusseaduse § 20 lg 7 kategooriasse: juht ei või olla sellises haigus-ega väsimusseisundis, mis takistab liiklusolude täpset tajumist ning liikluseeskirja nõuete kõrvalkaldumatut täitmist. Lähtudes liiklusseaduse alusel Vabariigi Valitsuse määrusega nr 241 kehtestatud "Haigus- või väsimusseisundi tuvastamise korrast", tuvastab ametiisik haigusseisundina koordinatsioonihäired, häired aja, koha ja enda isiku tajus. Protokollis märgib ametiisik liiklusohtrliku tervise seisundi visuaalsed tunnused (juhtimist segav vigastus või puue, teadvusekadu, välised väsimuse tunnused jne). Ainult arst võib diagnoosida isikul psüühika-, isiksuse- või käitumishäire, samuti juhtimisvõimet alandava või halvava ravimi toime.

Otsus põhineb sümptomitel

Nagu ülalöeldust nähtub, ei ole tervise seisundi visuaalsete tunnuste loetelu ammendav, st "jne" võimaldab ametiisikul protokollis märkida ka teisi

tervise seisundi tunnuseid. Just selle punkti alla mahuvad narkootilist ainet tarvitanud isiku võrutusseisundi sümptomid. Juhtimisvõimet alandava või halvava ravimi toime ilmneb ju samuti visuaalselt tuvastatavate tunnuste kaudu. Olgu et määrus ise on mõneti vastuoluline ja seda tuleks muuta nagu liiklusseadust ning joo beseisundi tuvastamise kordagi, on ametiisikul siiski võimalik praegu liiklusseaduse reguleerimisalas kehtivate õigusaktide alusel oma töö narkomaaniga ära teha.

Enamik lugejaid mõtleb praegu, mis tal sellega pistmist, küll arst otsustab, kas isik on kaine, tarvitamise tunnustega (joo vet ei ole) või joo bes. Aga kui isikut ei ole võimalik viia tervishoiuasutusse joo beseisundit tuvastama, siis tuleb politseiametnikul ikkagi mingi otsus teha. Isegi siis, kui isik viiakse tervishoiuasutusse, põhineb see otsus just nendel välistel tunnustel (sümptomitel), mis andis aluse isiku juhtimisest kõrvaldada ja tõstatada hüpotees, et juht on joo bes või liiklusohtrlikus tervise seisundis.

Marek Kikas

Joobetunnused

Millised tunnused on iseloomulikud narkootilise või psühhotropse aine joobe? Kui ametiisik tuvastab joobe, st teeb otsustuse "joobes", ei mängi rolli konkreetne aine (nt amfetamiin, kokaiin) või ainete rühm (nt kesknärvisüsteemi stimuleerivad ained), mis joobe on põhjustanud. Tähtis on osata ära tunda joobetunnused, mille alusel selline otsustus tehti.

Üldtuntud erinevatest psühhootiivsetest ainetest põhjustatud joobe tunnused on

- laienenud (müdrilas) või ahenenud (mioos) pupill;
- pupillide mittereageerimine või aeglane reageerimine valgusele (kui nt taskulambiga valgustada pupille, siis peavad need kohe ahenema);
- vaate suunamisega esilekutsutud nüstagm (s.o pupilli võnkumine, kui isik proovib vaadata pead pöörata teie sõrme, mida liigutate sujuvalt tema silmade ees);
- silma sidekesta punetus;
- treemor (värin sõrmedes, alalõuas, laugudes vm);
- artikulaatiohäired;
- ataksia (liigutushäire, mida iseloomustab motoorika halb koordineerimine, st vead liigutuste kiiruses, ulatuses, suunas, ajastamises ja jõus);
- kõneataksia (kujutab endast ebanormaalselt muutuvat kõne tugevust, kiirust ja hääldamise selgust, kõne võib olla aeglane ja ebaselge või vahelduvalt tasane ja liiga vali);
- tasakaalu- ja koordineerimishäired;
- nõrk või tugevnenud lihastoonus;
- suu sulgemise refleksi nõrgenemine;
- grimassid;
- lihasehüperaktiivsus;
- liikumiskõnnakute häired;
- korea (tahtmatud, kiired, katkendlikud, arütmilised lihaskrampid, kusjuures haaratud võivad olla üla- või alajäsemed, kehatüvi, kael või nägu);
- sirutajalihasest kangekõnnak;
- pärstunud hingamine või hüperventilatsioon (suurenenud, sügav ja kiire hingamine);
- ahenenud või hägunenud teadvus;
- soopor (vähene reageerimine välistele ärritustele);
- stuupor (kangekõnnak, täielik liikumatus);
- teadvusetus;
- kooma (sügav teadvusetus, millest ei ole võimalik äratada ka tugeva ärrituse toimetel);
- unelev olek;
- väsinud olek;
- tundereaktiivsus; labiilsus;
- ülev meeleolu;
- eufooria (haiguslik, põhjendamatu heaoluline tunne);
- naerune olek (ilma näilise põhjuseta);
- ärevus-, erutus-, elevustunne;
- agressiivsus;
- ekstsentriline käitumine;
- žestikuleerimine;
- kontrollimatu käitumine;
- vähenenud valuärritus, analgeesia (valu tundetus);
- ruumi-, vahemaa- ja ajatajuhäired;
- illusioonid, meelepetted, depersonalisatsioon (enda tunnetamine ebareaalne ja võõrana);
- teisenenud arusaam oma kehast, muutunud keha proportsioonide tajumine;
- hallutsinatsioonid, tajumine on ahenenud või lünklik;
- psühhos (mille sümptomid on luul ja meelepetted);
- alkoholi- või kanepilõhn;
- süstejäljed kehal;
- õhetus ja higistamine;
- kahvatus;
- suurenenud või vähenenud söögiisu ja janu;
- vähenenud või ülemäärane süljeeritus, huulte lakkumine;
- iiveldus, oksendamine;
- nõrgenenud loogiline mõtlemine;
- tähelepanu kontsentreerimise võimetus;
- muutused kognitsioonis (kognitsioon – tunnetamine, teadmine; info vastuvõtmine, töötlemine, talletamine ja kasutamine);
- kõrge või madal vererõhk ja kehatemperatuur;
- südameelõõgisageduse kiirenemine või aeglustumine jms.

Enamasti on kõigi sümptomite avaldusvorm väliselt tuvastatav (vaadeldav või mõõdetav) ja selleks ei ole vaja meditsiiniharidust. Esinevaid tunnuseid kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt hinnates saame anda vastuse küsimusele, kas ja kui, siis millist psühhootiivset (ainete gruppi kuuluvat) ainet isik on pruukinud. See info pakub eelkõige huvi narkopolitseile versioone püstitades.

Sümptomeid ei tuleks tõlgendada (mitte ainult) nende esinemise hulga järgi, vaid koos anamneesi ja intervjuuga kogutud objektiivsete andmetega. Mida põhjalikumalt tunneb ametiisik joobetunnuseid ja oskab neid isikul tuvastada, seda tõelähedasem on tõlgendus. Kui politsei-ametnik on protokollis (tunnistajate juuresolekul) korrektselt kirjeldanud joobetunnuseid, on edasikaebamise korral kohtus isikul palju raskem lükata ümber fakti, et ta oli ju tegelikult täiesti kaine. Loomulikult eeldab professionaaliks saamine koolitust ja praktilisi kogemusi, aga oma tööd hästi teha ei keela politseinikul keegi.

Narkojoobe kliiniliste tunnuste tabel järgmisel leheküljel annab ülevaate narkootiliste ja muude psühhootiivsete ainete mõjust inimorganismile.

Joobesümptomid	Kesk närvisüsteemi pärssivad ained alkohol, bensodiastinid, barbituunid, GHB	Opioidid heroiin, morfiin, metaadon, fentanüül (china-white)	Kesk närvisüsteemi stimuleerivad ained kokaiin, amfetamiin, metanfiin, ecstasy jms	Kanepivalmistised marluuaana, hašiš, hašišiõli	Hallutsinogeenid fentsükliidiin PCP, meskaliin LSD
Pupillide suurus	normaalne, veidi laienenud ⁴	mioos (<i>pinpoint</i>), müdriias ⁹	müdriias	müdriias	müdriias ^{11, 13} mioos ⁶
Pupillide reageerimine valgusele	normaalne	ei reageeri	ei reageeri või reageerivad aeglaselt	ei reageeri	reageerivad aeglaselt
Silmade konvergenstihäire	esineb	ei esine	ei esine	ei esine	võib esineda
Vaate suunamisega esilekutsutud nüstagm	esineb	võib esineda	ei esine	ei esine	esineb ⁶ , fikseeritud pilk ⁶ , silmade kiired ja tahtmatus liigutused ⁶
Treemor	ei esine	ei esine	esineb	esineb ⁸	esineb ¹¹
Artikulationihäired	esinevad	ei esine, esinevad ⁸	esinevad ⁸	esinevad ⁸ , kiire kõne, lobisemishimu	ei esine
Tasakaaluhäired (Rombergi asendis, kõnd)	esinevad	esinevad	esinevad, peapööritus ⁹	võib esineda	esinevad
Koordinaatiohäired (sõrme-nina katse)	eksimused ja häired	ei esine, esinevad ⁸	pikemaajalisel pruukimisel	häiritud	häiritud
Lihastoonus	nõrk	nõrk, suu sulgemise refleksi nõrgenenud, grimassid	tugevnenud, lihased hüperaktiivsus ⁹ , ülemäärane jõud ⁹ , harva korea, grimassid	nõrk, lödvestumus, liikumisfunktsioonide häired	lihaspinge alanemine ⁶ , lödvestus ⁶ , sirutajalihasest kangestumine ^{6, 8}
Südamelöögisagedus (tahhükardia – üle 100 l/min, bradükardia – alla 60 l/min)	bradükardia	bradükardia	tahhükardia, rütmihäired ^{9, 8}	tahhükardia, bradükardia ⁸	tahhükardia ⁶
Vererõhk	normaalne, madal	madal	kõrge	normaalne, kõrge	kõrge ⁶ , madal ^{6, 8}
Hingamine	pindmine või harv ¹² , hingamisdepressioon ^{5, 8}	pärsitud, hingamiskeskuse halvatus ⁹	sagenenud	normaalne	hüperventilatsioon ⁶ , pärsitud ^{6, 8}
Tajumishäired (psühhosensoorsed häired, meelepetted)	tajumine ahenenud, kitsenenud, lünklik ² , vähenenud valuaisting	tajumine ahenenud, valutundetud	ajataju kiirenenud, hallutsinatsioonid ³ , psühhos, jälitusluul, paranoia ⁹ , paanika ⁸	ajataju aeglustunud, ruumi- ja vahemaataju häired, valuaisting vähenenud, illusioonid, meelepetted, depersonalisatsioon, muutunud keha proportsioonide tajumine, pühhoos ⁸	hallutsinatsioonid (tavaliselt visuaalsed), teisenenud arusaam oma kehast, psühhos, valutundetud ⁶ , ajataju aeglustunud ⁶ , deliirium
Teadvusehäired	teadvus selge, ahenenud, hägunenud ² , kooma	soopor, kauakestev kooma ⁸	teadvus selge, teadvusetus ^{10, 8}	teadvus selge, soopor ⁸	teadvus hägunenud, kooma ^{6, 8}
Tunde- ja käitumishäired	tundereaktiivsus: labiilne, väga labiilne, afektlabiilne ² ; meeleolu: hea, ülev, muutlik ²	heaolutunne, eufooria	eufooria, mania, erutustunne, aktiivsus, elevustunne, agressiivsus, žestikuleerimine, kontrollimatu käitumine ⁹ , düsfooriline agitatsioon ⁹ , empaatia ³	kergendus-, lõõgastus- ja heaolutunne somaatilise komponendiga, unelev, naerune, väsinud olek, eufooria, ärevus ⁹ , depressioon ⁸	mõnutunde somaatiline komponent puudub, eufooria ^{13, 6} , tuimustunne ⁶ , ekstsentriline käitumine
Iseloomulik aine lõhn suust, riidel	(alkoholi)lõhn suust	ei esine	ei esine	esineb suust ja riidel	ei esine
Süsteemid	vahel esinevad	sageli	sageli	ei esine	harva esinevad ⁶
Muud joobesümptomid	mälulüngad, näopunetus ⁴	kõhukinnisus, söögisu vähenemine, hüpotermia, kahvatus	isutus, hääle tugevnemine, kõne kiirenemine, naha kahvatus, huulte lakkumine, hüpertermia ⁹	silma sidekesta punetus, silma limaskestast turses, iiveldus, vähenenud suljeeritus, suurenenud söögisu ja janu, nõrgenenud loogiline mõtlemine ja tähelepanu, muutused kognitsioonis	tähelepanu kontsentreerimine pole võimalik, düsfooria ⁶ , palavik ⁶ , ülemäärane suljeeritus ⁶ , õhetus ⁶ , higistamine ^{6, 11, 13}
Võõrutusnähtud	ärevus, depressioon, treemor, iiveldus, oksendamise, kuulmisaistingute tugevnemine ⁵ , unetus, hallutsinatsioonid, mälulüngad, <i>delirium tremens</i> ⁷ , krampid ⁵	hüpertensioon, ärevus, depressioon, unetus, higistamine, eritise hulga suurenemine ninast ja silmadest, kõhulahtisus, iiveldus, oksendamine, valud, vahelduvad külma- ja kuumahood, kanahk, ninakinnisus, haigutamine, laienenud pupillid	unisus, depressioon, pahurus, jõuetus, isutus, väsimus, nohu	kerge kulj: unetus, pahurus, kõhulahtisus, kõhuvalud, kahvatus, nõrkustunne, hüpotensioon, kiire puls, hüperrefleksia, rahutu uni, treemor, depressioon, ärevus	puuduvad (esineb järelreaktsioone), agitatsioon ⁶ , veider käitumine ⁶

Märkused: 1va opioidid; 2sõltvalt alkoholi joobe raskusastmest (kergemast raskema poole); 3ecstasy puhul; 4alkoholi puhul; 5bensodiasepiinide puhul; 6PCP puhul; 7*delirium tremens* (segasusseisund, agiteeritus, treemor, tahhükardia, palavik, higistamine, ortostaatiline hüpotensioon); 8suurtes doosides, üledoosi korral; 9kokaiini puhul; 10amfetamiini ja selle derivaatide puhul; 11LSD puhul; 12barbituraatide puhul; 13hallutsinogeensete seente puhul. Koostanud Viljar Leisalu

Maailma

“Trügisin laibalõikamispraktikumide ajal lõikuslauale alati kõige lähemale,” räägib tänaseks 20 aastat kriminalistiametit pidanud Annika Lall (40), kellel kohtuarstiteadus oli juba ülikooli ajal lemmikaineks.

Melli Rüga

Kuriteojälgede püüdmine pole Annika ainus kirm. Alates teisest klassist kergejõustikutreeninguid alustanud Tartu tüdrukust on saanud tänaseks Eesti kõigi aegade viienda tulemuse omanik odavis kes, kelle auhinnakogusse kuulub kullakarva medaleid erinevatelt kergejõustikumeistrivõistlustelt nii Eestist, endisest Nõukogude Liidust kui ka välisriikidest.

Nii Annika aukartust äratav spordisaavutuste nimekiri kui ka juba kuuendat aastat 26liikmelise põhjaregionaalkeskuse sündmuskohatööd tegeva kollektiivi juhiks olemine annab tunnistust tema tugevast iseloomust ning edasiviivast tahtejõust. “Õpetajate ütluste järgi olevat minu liidriomadused juba algklassides välja lõõnud. Kui ikka oli tarvis kogu klass millegi nimel tegutsema panna, siis minu sõna maksis,” räägib ta.

Annika soovist elus edasi jõuda kõneleb ka fakt, et kui kooliajal oli tal valida võrkpalli ning kergejõustiku vahel, siis langes liisk viimasele. Nii alustaski ta Tiiu Jurkatamme käe all, kes pani alguse ka olümpiavõitja Erki Noole täheleannule. “Tiiu Jurkatamm suutis mulle selgeks teha, et võrkpalliga ei pruugi ma kaugele jõuda, kuna seal sõltub liiga palju teistest, odavis kes maksab aga ainult see, millega ise hakkama saan.”

Sport õppimist ei takistanud

Pidevad ja pikad igapäevased treeningud ei lasknud tulemustel kaua oodata. Tulid noorteklassi esimesed võidud ning Annikale hakkas Tartu tapasipi väikeseks jääma.

“8. klassis saatsin oma paberid Tallinna Spordiinternaatkooli, ilma et vanemadki asjast suurt midagi teadnud oleksid, ning alustasin treeninguid treener Toomas Merila käe all,” meenutab Annika. “Mul on hea meel, et sattusin just sellesse kooli. Kui võib-olla mõnes teises kohas oleksid õpetajad minu heade sporditulemuste pärast teiste õppeainete puhul silma veidi kinni pigistanud ja mind ehk kergemalt eksamitest-arvestustest läbi lasknud, siis siin olime kõik võrdsed ja mingit hinnaalandust kellelegi ei tehtud.” Treeninglaagrite ajaks koostati igäühele individuaalne õppekava ja nii oli ka Annikal ala-

Annika Lalli eduvalemiks on järjepidev ja visa töö.

meistrist jäljekütt

ti kaks kotti õlal – üks spordiriietest pungil ning teine täis õpikuid ja kohustuslikku kirjandust. “Mäletan, et ühes Sotši laagris lugesin korraga nii Honoré de Balzaci “Isa Goriot”d kui Aleksis Kivi “Seitset venda”, kumbagi 20 lehekülge igal õhtul,” meenutab ta.

Tänu tugevale baasharidusele ei olnud üha kõrgemale sporditaevasse tõusval Annikal probleeme ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonda astumisega. Kaugõppes oma esimesi kriminalistikaeksperdi teadmisi omandades jätkus tema aktiivne sportlaskarjäär. Ülikooli aega jääb ka Annika odaviske ametlik tippsaavutus – 56.08 meetrit. “Samal võistlusel tegin viske, mis kogu staadioni ahhetama pani. Oda lendas 60 meetri piirimaile ...

kuid kohtunik tõstis punase lipu. Mu varvas oli napi sentimeetri jagu üle joone. Kahju oli. Kinnitasin endale, et järgmine kord teen samasuguse viske, mis läheb ka kirja.” Paraku seda järgmist korda ei tulnudki.

Üle kümne aasta tippsporti oli oma jälje jätnud. “Iga odaviske viimane pidurdusmoment on põlvedele tohutult koormav ning ühel hetkel ei pidanud põlved sellele enam vastu. Käisin kokku neli korda lõikusel ning viimaks otsustasin, et aitan – nüüd pühendan ülikooli kaks viimast aastat õppimisele ja saan heaks spetsialistiks. Sporti võib ka niisama kooli kõrvalt teha,” on Annikal tänaseni oma otsuse üle hea meel.

Eksperdidiplom Moskvast

Kahe aasta pärast oli Annikal ülikooli lõpudiplom taskus. “Olin ülikoolis kolmandale kursusele jõudnud, kui hakati erialatööd nõudma. Nii sattusin tööle miilitsasse – Ametkonnavälisesse Valveteenistusse. Juhus viis mind valvama Tallinna Juvelitehast. Kuid pärast kooli lõppu, kui leitnandikupud peal, ei tundunud valvuriamet enam piisava väljakutsena. Toonane Lenini osakond [praegune Tallinna kesklinna politseiosakond – toim] otsis just parasjagu endale kriminalisti ning nii ma sinna tööle sattusingi.”

Kui esimesed kaks nädalat oli Annikal vähemalt kõrval üks vanem kolleeg, kes asjad enamvähem kätte näitas, siis järgmised kaheksa kuud tuli värskel spetsialistil ihuüksinda hakkama saada. “Praegusel ajal on kriminalistil elu lihtsamaks muutunud. Kui film täis, saadetakse see fotolaborisse, aga ajal, mil mina alustasin, tuli endal kõik ilmutid ja kemikaalid kokku segada ning fotod paberile saada. Kui enne ei saanud aru, miks

seada koolimatemaatikat ja -keemiat üldse tarvis on, siis seal poleks ma ilma nende teadmisteta hakkama saanud,” meenutab ta. Kui mõistus otsa sai, jooksis Annika Pikale tänavale (kus asus toonane Siseministeeriumi ekspertiisi ja kriminalistika osakond) nõu küsima, sest ega valikut suurt polnud – igaks hommikuks pidid kõik eelmise vahetuse materjalid tabelis olema.

Annika ülikoolilend oli esimene, kes lõpetas sinimustvalge lipu lehvides, ning viimane, kes sai võimaluse õppida eksperdipaberite saamiseks Moskva Kriminalistika-koolis. “Pärast meid otsustati, et kõik, mis tuleb sealtpoolt, ei kõlba. Nii peavad tänased kriminalistikaeksperdikud soovijad rahulduma vanemate kolleegide kõrvalt õppimisega,” mõtiskleb Annika. “Kriminalistika on eriala, mis areneb ja täiustub iga aastaga. Tihtipeale piisaks vaid teadmisest, et ka mujal maailmas tehakse asju samamoodi nagu meil siin. See annab kindlust, et oleme vähemalt õigel teel,” usub ta ja loodab, et ehk on ka Eestis kunagi võimalik seda eriala süvitsi ja kvaliteetsel tasemel õppida.

Pidevat õppimist ja enesetäiendamist nõuab Annika nii eneselt kui ka oma kollektiivilt. “Eks see ole ka põhjus, miks ma üritan erinevatel juhtumitel meeskonnaga ikka jõudumööda kaasas käia. See hoiab rooste minemast.”

Annika arvates on kriminalisti töö üdini loominguline. “Nii mõnigi kord on juhtunud, et jäljevõtmiseks on tarvis spetsiaalset kilet või pulbrit, mida parasjagu käepärast ei ole. Siis tuleb

Et jälg kätte saada, tuleb olla täpne, leidlik ja eelkõige kannatlik.

“Sport õpetab ausalt võitma. Sport õpetab väarikalt kaotama. Niisiis õpetab sport kõike, ta õpetab elu.” Ernest Hemingway

Annika Lall (paremal) Calgarys koos USA ja Inglismaa kolleegidega.

aju tööle panna ning leida alternatiive. Või siis näed, et on ilus jälg, aga ei tule ega tule kätte. Kui muud üle ei jää, siis viimase variandina tuleb uuritavast objektist tükk välja lõigata ja laborisse kaasa võtta,” selgitab Annika. Et selliseid olukordi võimalikult vähe ette tuleks, peab Annika sõnul paljud reaalsed situatsioonid enne läbi mõtlema ja proovima.

Peale venekeelse erialase kirjanduse ning omaaegse menubändi ABBA meeldib Annikale aeg-ajalt üksi loodusesse uitama minna, et oma mõtteid korrastada. “Et selle töö juures vastu pidada, peab olema päris korralik närvikava. Eks kahekümne aasta jooksul ole nii mõndagi nähtud. Ma ei saa öelda, et ma tööd üldse koju kaasa ei võtaks, aga üha enam on mul õnnestunud tõmata piir töö ja selle vahele, mis jääb väljapoole,” selgitab Annika. Tema meelest aitab ebameeldivaid läbielamisi eemale peletada sport, ent ka lihtsalt kehaline töö, olgu selleks siis kas või puudelõhkumine. Vaheldust toovad Annika ellu nädalavahetused Tartus koos ema ja vennaga. “Kui kunagi nooreks pensionäriks hakkam, siis kolim lõplikult Tartusse tagasi,” lubab ta.

Hea vorm pole kuhugi kadunud

Kuigi tippспорт on seljataha jäänud, hoiab Annika ennast endiselt suurepärasel vormis. “Võimaluse korral käin ujumas, sõidan jalgrattaga või mängin korvpalli ja tennist. Tihtipeale teen Nõmme mändide all väikese jooksuringi või harjutan maakividega kuulitõuet. Kui sellele lisaks KEKKi väikeses jõusaalis veel paraja koormusega lihastrenni teha, hoiab ennast päris hästi vormis. Vahel ikka naeran, et kui hakkaksin praegu sama koormusega harjutama nagu aastaid tagasi, siis mahuks võib-olla veel Eesti esimese kolme hulka,” lausub Annika.

Juba sel suvel saab Annika oma treeninguvormi jälle teiste omasugustega võrrelda po-

litseinike ja tuletõrjujate maailmamängudel, mis seekord toimuvad Hispaanias. Alates 1993. aastast on Annika Eesti politseid nendel mängudel esindamas käinud Austraaliast Kanadani ning võitnud kokku kümme kulda ja neli muud värvi medalit.

Sel aastal võistleb ta peale oma lemmikala odaviskamise veel kangitõstmises. “Siiani pole ma endas veel pettuma pidanud,” on Annika valmis võistlustulle astuma.

1985. aasta Eesti meistrivõistlustel Kalevi staadionil tuli Annika Lall odaviskes tulemusega 56.08 m Eesti meistriks.

Proff

Ühel FBI koolitusel tutvustati kohalikele uue USA kasutusel olevaid ID-kaarte. “Haa!” osutas lektor korraga Annika poole, “kohe näha, et meil on siin tegu tõelise kriminalistikaeksperdiga.” Nimelt kui kõik teised uurisid kaarte seda näppude vahele haarates, siis võttis Annika kaardi justkui järjekordse asitõendi ettevaatlikult servadest pöidla ja nimetissõrme vahele.

Terves kehas terve vaim

Et selle ajakirja üks põhiteemasid on sport, räägime allpool lähemalt spordist, politseispordist ja pisut ka kõigest muust, mis on seotud kehalise treeninguga.

Spordiga peaksid kõik politseinikud sina peal olema. Kellel on spordipisik juba maast madalast sisse süstitud või kes õppis sportima Politseikoolis liivamägesid vallutades ja matil vastast väänates. Nendele aga, kes on õppinud juba sõna *sport* kuuldes seda kõigest hingest vihkama, kui jälle kord on vaja drossid ja jooksutossud kapist välja tirda ning seda neetud iga-aastast jooksukrossi jooksma minna, võin kinnitada, et iga-aastaste füüsiliste katsete kujul ei ole tegemist mustade jõududega ega järjekordse vandenõuga, et politseinikke infarktile vastu jooksma panna. Need nõudmised on pigem loodud standardina, millele politseinike füüsiline vorm vastama peaks ja mida igal aastal tõesti täita tuleb.

Igaüks mõistab, et politseitöö juures tuleb hea füüsiline vorm ja treenitus igapäevatoos ainult kasuks. Pealegi peaks igale politseinikule, kes veidikegi viitsib jalad tagumiku alt välja tõmmata ja ennast liigutada, olema need katsed vormistamise küsimus. Kui aga ikka midagi väga vastumeelt on, siis ei aita muu kui süüdistada kõiki ja kõike, nagu me tavaliselt kipume seda tegema.

Võimalused tuleb luua

Ühes asjas olen ma siiski kaeblejatega nõus. Igas politseiasutuses peaks olema oma väike spordinurk koos normaalsete pesemisvõimalustega, kus oleks võimalik üles panna lihtsamad jõumasinaid, veloergomeeter ja sõudemasin. Paraku ei ole paljud politseiasutuste juhid millegipärast siinemaale hoolinud oma alluvatele elementaarse tingimuste loomisest.

Seda raha puudumisega vabandada on minu jaoks küll nõrk põhjendus, sest paljudes politseiasutustes on need võimalused suudetud luua. Aga kui ei viitsita kas või kaks korda aastas korralikult ette valmistada ja korraldada politseinikele vajalikke turvataktika, jõu kasutamise ja laske-treeninguid, mis me siis veel spordist räägime.

Siinkohal suur tänu kõigile politseijuhtidele, kes on oma alluvate sporditegevust toetanud ning aidanud kaasa ka sportimistingimuste loomisele ja parandamisele. Noori on politseis tõesti palju ja nende hulgas on piisavalt spordilembest rahvast.

Mida aga tihti ei ole, on saal, kuhu minna harjutama. Kas pole just sportimisvõimaluste loomine üks hea võimalus oma politseinikke paremini koos hoida. Lisaks aitab sport ühest küljest aktiivselt puhata ja energiat taastada, tei-

Jooksmine on üks tervislikumaid ja kättesaadavamaid spordialasid enese vormis hoidmiseks.

sest küljest parandab tõsisem treening füüsilist töövõimet, reaktsiooni, kiirust, keskendumist ja koordineerimist, samuti aitavad paljud alad kaasa meeskonnatöö arendamisele, mis politseitöös pole sugugi vähe tähtis.

Paraku on inimese eluiga igavikuga võrreldes tühiselt lühike ning nii me tormame, võitleme mingite ideede ja uuenduste nimel, rühime mingi eesmärgi poole, lootes midagi olulist korda saata ja ära teha. Tihti unustatakse aga ära, et inimene suudab täpselt nii palju, kui loodus talle andnud on ning kui ise ollakse end treeninud suure koormuse ja stressiga tööks. Samas ei tohi unustada, et iga akut tuleb aeg-ajalt uuesti laadida.

Oma kümneaastase staaži juures olen paraku liiga tihti näinud naisi ja mehi, kes oma tervise töönarkomaanidena on lühemaks või pikemaks

Ants Kalev
Politseiameti
personaliosakonna
politseijuhtivinspektor

Andres Anvelt

Keskriminaalpolitsei

Hommikul jooksen 3 km, kusjuures nädalasse peab tulema viis hommikujooksu. Nädalasse peab mahtuma veel kolm jõusaalis või basseinis käiku. Öhtuti võtame perega ette väikese jalgrattasõidu (talvel suusatamise).

Elina Rikken

Politseiamet

Mina teen sporti nii palju, et mul hea enesetunne tekiks. Põnev on tegelda erinevate aladega: oma vaieldamatu lemmiku – rattasõidu – kõrval leian aega nii aeroobikaks, tantsimiseks, suusatamiseks, ujumiseks kui ka lihtsalt looduses matkamiseks.

Robert Antropov

KEKK

Hea vormi retsept on pidev liikumine ja tervislik toitumine. Minu päevaplaani kuulub kolmel öhtul nädalal sulgpall, kahel öhtul jalgpall, lisaks käin igal vabal öhtutunnikesel koeraga jalutamas, suvel rulluisutamast ja tennis mängimas.

Piisab poolest tunnist treeningust

Nädalas on 336 pooltundi. Kui sa vaid mõnegi neist liikumisele pühendad, siis

- paraneb enesetunne;
- suureneb töövõime;
- lisandub jõudu ja vastupidavust;
- vähene südamehaiguste oht;
- vererõhk püsib normis;
- kolesteroolitase alaneb;
- veresuhkrutase on normis;
- väheneb luudehõrenemise oht;
- tugevneb immuunsüsteem;
- kaovad liigsed kilod;
- väheneb stressioht;
- uni on alati hea.

ajaks n-õ tuksi keeranud. Need on politseinikud, kes teevad oma tööd kogu hingega. Paraku võetakse enda peale tohutu koormus, mida suudetakse tänu piiritle fanatismile küll mingi aeg kanda, kuid pikemas perspektiivis tehakse seda tihti oma tervise arvelt. Kui siis peaks veel mingi tõsisem konflikt sattuma tööandjaga või läheb kodus midagi viltu, pole rohkem vajagi, et kõik asjad tunduvad nagu kokkulepitult allamäge minevat ning tuleb tahtmine kõigele käega lüüa.

Terviserike on tõsine hoiatus

Tavaliselt on alles esimene tõsine terviserike (kõrge vererõhk, mikroinfarkt, maohaavandtõbi, depressioon jne) või mingi konflikt töö/kodus esimeseks hoiatussignaaliks, mis sunnib igapäevases töötuhinas korraks aja maha võtma ning elu püsiväärtuste üle järele mõtlema. Tervis on nende hulgas üks kallimaid inimesele antud varasid. Olen alati imetlenud selliseid inimesi, kes kõike hingega teevad, aga nii palju tuleb siiski õppida tundma ennast ja oma võimete piire, et tervist mitte lühikese ajaga läbi põletada. Üks võimalusi

on selleks aktiivne puhkus ja sportimine.

Tuleb meelde ühe vene arsti hea ütlus, mis peaks politseinikele hästi sobima: "Väikesi probleeme ära pane tähele, suuri probleeme võta kui väikesi ja sa elad kaua." Hea ütlus, aga elus teinekord väga raske rakendada.

Erinevad spordialad

Millise spordialaga tegelda, ei olegi vahest nii oluline. Tähtis on, et ala, millega tegeldakse, meeldib ja on südamelähedane. Kindlasti on politseitööd toetavad alad rohkem jooks ja teised vastupidavusalad (ujumine, jalgrattasõit, suusatamine jne), kahevõistluslusalad (karate, judo, maadlus, poks), ent kasu on kindlasti kõigist spordialadest (korvpall, jalgpall, võrkpall, aeroobika jne), ka maletamisest. Need, kes alles hoogu võtavad, millise spordialaga tegelda, leiavad enda jaoks ehk midagi huvitavat ja kasulikku allolevailt lehekülgedelt.

Lõpetuseks tänan kõigi politseiasutuste spordiinstruktoreid tehtud töö eest, sest tihti jääb nende tegevus sportlaste saavutuste kõrval tagaplaanile.

Need tublid inimesed on Kerli Kostritski ja Valter Villak (Keskriminaalpolitsei), Oliver Purik (Julgestuspolitsei), Artur Andrekson (Tallinna PP), Kristjan Leppik ja Urve Sinisaar (Harju PP), Janek Tšeljadinov (Järva PP), Vajtšeslav Vživtsevit (Narva PP), Peeter Aan (Tartu PP), Margus Sass (Viljandi PP), Gennadi Ennok (Pärnu PP), Mart Pukspuu (Hiiumaa PP), Veigo Väli (Saare PP), Arvi Laak (Rapla PP), Kaito Puusepp (Jõgeva PP), Maire Pirn (Lääne PP), Rein Mõnnaakmäe (Politseikool), Arvo Ivanov (Lääne-Viru PP), Aljand Uusmees (Ida-Viru PP), Vahur Ilumets (Valga PP), Tõnu Pokker (Võru PP), Rainer Raha-sepp (Põlva PP). Tänan ka kõiki spordiaktiviste, kes aitavad sporditööd korraldada.

Soovin jõudu, jaksu, head tervist ja sportlikku suve kõigile politseis töötavatele inimestele.

Tervislik toitumine on edu võti

- Hea kehalise vormi ning tervise saladus peitub õige söömise ja piisava liikumise tasakaalus.
- Söö tervislikult ja liigu rohkesti, see hoiab ainevahetuse tasakaalus.
- Hommikut alusta korraliku hommikusöögiga, see annab päevaks hea alguse.
- Topelt virgutavalt mõjub kehale hommikuvõimlemine, jahe dušš ja seejärel tervislik hommikusöök.
- Kui lisada puu- ja köögiviljasalatitele avokaadot, sardiine, taimeõli või pähkleid, aitavad need kiirendada ainevahetust.
- Treenitud lihased soodustavad rasvade aktiivsemat põletamist.
- Treeningupäevade menüüst jäta välja rasvased road, saiakesed, koogid ja šokolaad.
- Pärast treeningut oota söömisega vähemalt tund.
- Vesi on treeningutel lahutamatu kaaslane. Jõulisema treeningu korral on omal kohal spordijoogid, mis tänu lisatud süsivesikutele ja vitamiini-mineraalainetele taastavad kaotatud energia ning toiteained.
- Jook peab olema jahe, kuid mitte külm, nii imendub see organismi kõige kiiremini.
- Kõige suurem vitamiinipomm on kiivi. Rohkelt rauda leidub lihas, putrudes ja juurviljades.

Igaüks peaks erinevate spordialade hulgast leidma endale sobivad.

Igaühele oma spordiala

- **Jooks** parandab enesetunnet ja töövõimet, annab jõudu ja vastupidavust ning tõhustab südametegevust. Joosta saab aasta ringi ning seda minimaalsete rahaliste ja ajaliste kulu- tustega.
- **Ujumine** parandab hingamist ja verevarus- tust ning mõjub karastavalt. Ujumine aren- dab kõhu-, selja-, kaela-, käte- ja jalalihaseid.
- **Jalgrattasõit** arendab vastupidavust, koormu- se saavad sääre-, reie- ja tuharalihased. Lisan- dub suur emotsionaalne rahulolu. Ära unusta kiivrit!
- **Jõutreening** pakub lihaste arendamiseks ja figuuri parandamiseks mitmesuguseid võima- lusi: võib kehamassi vastavalt soovile vähen- dada või suurendada. Mehaanilist valmendeil harjutamist täiendab aeroobne tegevus sõude- ja veloergomeetritel, lisaks jooksulindid ning stepperid. Paraneb rüht, välimus ja enesetun- ne. Jõusaalis on treeningul oluline alguses kasutada personaaltreeneri abi, kes töötab välja just sulle sobivaima treeningukava.
- **Laskmine** arendab eelkõige täpsust, reaktsi- oonikiirust ning enesevalitsemist. Koormuse saavad eelkõige käsivarre- ja õlalihased.
- **Pallimängud** pakuvad lisaks koosolemisrõõ- mule ka piisava kehalise koormuse. Pallimän-

gus teevad tööd nii käte- kui ka jalalihased, lisaks areneb vastupidavus ning tuleb juurde võhma.

- **Poks** annab tugeva füüsilise koormuse, aren- dab koordineerimist ja õpetab paremini tun- netama nii ennast kui ka vastast. Poks aitab maandada nii emotsionaalseid kui ka füüsilisi pingeid.
- **Rullisutamine** arendab tasakaalu ning tree- nib tõhusalt reie- ja tuharalihaseid. Ära unusta kiivrit ja kaitsmeid!
- **Aeroobika** jaguneb paljudeks erinevateks treeningustiilideks: *body, step, combo, cardio, funky, kick-boxing*, vesiaeroobika. Kasutatakse mitmesuguseid abivahendeid hantlitest kum- milindid ja kangideni. Iga inimesele sobib erinev stiil. Eesmärk on aga kõigil siiski üks – anda kehale piisavalt koormust, parandada koordineerimist ja tugevdada organismi.
- **Keegel** ühendab seltskondliku ajaviite tervi- spordiga. Lõbus ja samas suurt keskendu- mist nõudev ala arendab koordineerimist ja liigutuste täpsust.
- **Seinatennis** on kiire ja jõuline spordimäng, kus mängija ei pruugi suurt koormust esialgu tun- netadagi, kuid tegelikult saavad nii löögikäsi kui ka jalalihased korraliku koormuse.

Annika Tikk
Rapla prefektuur

Enda vormis hoid- miseks mängin nädala sees võrkpalli ja ka lauatennist, nädalava- hetustel on Tallinnas jalgpallitreening. Kõi- ge paremini hoiavad mind vormis võistlu- sed ja nendega on mul sisustatud peaaegu iga nädalavahetus.

Kalle Laanet
Tallinna prefektuur

Hoian ennast keha- lises vormis eelkõige igahommikuste füü- siliste harjutustega, kevade saabumisel hommikujooksuga. Samuti proovin igal nädalal kaks kuni kolm korda tõsisemalt treenida kas siis mõnd palli mängides või jõusaalis.

Priit Heinsoo
Saare prefektuur

Et kuulun Saaremaa Tarbijate Ühistu võrk- palliklubisse, siis on meil aasta ringi kolm korda nädalas kahe ja poole tunnised tree- ningud. Neile lisan- dub tihe aastaringne võistlusgraafik. Suvel mängin veel ranna- võrkpalli ja tennist.

Elmar Nurmela
Politseiamet

Sportlike eluviiside järgimine tähendab üks-kaks korda nädalas võrkpallimängu ja aastas mõned sportlikud nädalavahetused kolleegidega. Tööl põhimõtteliselt lifti ei kasuta, sest mööda treppe joostes saab samuti mingi kehalise koormuse.

Urmas Treier
Elva politseijaoskond

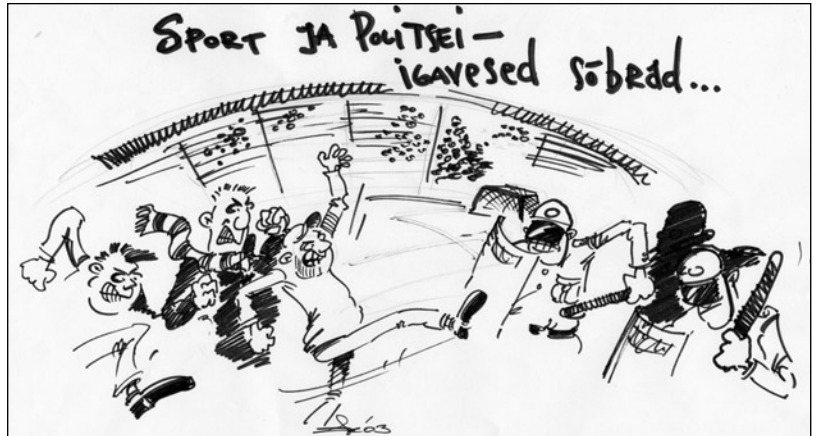
Mina käin spordisaalis kaks-kolm korda nädalas, lisaks mängin korvpalli ja käin jooksmas kolm-neli korda nädalas. Peale raskejõustiku olen aktiivselt mänginud võrk-, korv- ja jalgpalli ning tegelnud enesekaitsega.

Ain Muru
Julgestuspolitsei

Minu spordiala number üks on laskesport. Tänu tihedale võistlusgraafikule tuleb nädalas kokku päris korralik koormus. Vormis aitab hoida ka oma maja, mille juures on alati midagi tarvis teha.

Kilde ETV spordisaadetest

- ☺ Ai-ai-ai. Viimasel kurvis Savolaineni sisemine jalg pettis.
- ☺ Jaa, Wassbergist ei ole täna meest.
- ☺ Bauer laseb maandumisel veidi alla.
- ☺ Ja nüüd finišeerib Berit Aunli, kes vahepeal on saanud lapse.
- ☺ Viimasel kahel kilomeetril ei lasknud Matikainen kedagi oma rinnale.
- ☺ Primos Ulaga ajab nüüd parema käega õhupatju laiali.
- ☺ Suusahüpetes tuleb kõik väljaulatuvad kehaosad aerodünaamiliselt katta.
- ☺ Suusastaadion on tehtud selliselt, et kõik naised käivad meie alt tiiru läbi.
- ☺ Odaviske võitis Fatima Wihtbread, kes on sündinud Küprosel ja kodustatud Inglismaal.
- ☺ Meie oleme oma toimetuses asjad sättinud nii, et olümpiamängud hakkavad laupäeval.
- ☺ Neljateistkümneaastastel tüdrukutel on praegu parim jooksuaeg.
- ☺ Orienteerumine on sellepärast tore ala, et siin saavad ka vanemad mehed ja naised asja metsa vahel nii ära ajada, et keegi pealt ei näe.
- ☺ Salumetsa pani Metstaki istuma.
- ☺ Pealtvaatajatel läks asi põnevaks, kuna Teealu ja Reinup kruvisid asja nii üles, et lase aga olla.
- ☺ Tallinna näidislinnovabariigi värvapallinaiskond jõudis Tallinnasse tagasi.
- ☺ Tallinna Kalevi ja Riia ASK vahelises mängus on seis viigiline 0 : 3.
- ☺ Kiirhaisutamises olid nõukogude sportlased jälle tublid.
- ☺ Tõusva maa päikese pojad on Tallinnas haruldased külalised.
- ☺ Jelena Golovina on sõna otseses mõttes Kaija Parve järeltulija.

Test: Kas sa liigud piisavalt?

I. Sagedus

Liikumisharrastus kuulub minu ellu

- iga päev või enamasti iga päev .....5 p
- kolm kuni viis korda nädalas .....4 p
- üks kuni kaks korda nädalas .....3 p
- harvemini kui neli korda kuus .....2 p
- harvemini kui kord kuus .....1 p

II. Kestus

Liikumisharrastustele kulutan iga kord

- rohkem kui 30 minutit .....4 p
- 20–30 minutit .....3 p
- 10–20 minutit .....2 p
- vähem kui 10 minutit .....1 p

III. Intensiivsus

Liikumisharrastus paneb mind

- alati tugevasti hingeldama ja higistama .....5 p
- puhuti tugevasti hingeldama ja higistama .....4 p
- mõõdukalt hingeldama ja higistama .....3 p
- mõõdukalt hingeldama, aga mitte higistama 2 p
- ei teki hingeldust ega higistamist .....1 p

Tulemuse arutamiseks korruta I, II ja III küsimuste ringi vastuste eest saadud punktid omavahel.

Tulemus

1. aste: alla 20 punkti – istuv eluviis (täiesti algaja)
2. aste: 20–40 punkti – vähe liikuv eluviis (algaja)
3. aste: 40–60 punkti – üsna liikuv (keskaste)
4. aste: 60–80 punkti – aktiivne (üle keskmise tase)
5. aste: 100 punkti – väga aktiivne (edasijõudnu)

Millest võiksid alustada?

1.–2. aste:

käimine, lauatenis, golf, sulgpall, ujumine, suusatamine.

2.–4. aste:

jooksmine, tennis, aeroobika, tants, jalgrattasõit.

4.–5. aste:

jooks mägisel maastikul, seinatenis, pallimängud, mäesuusatamine.

Allikas: Liigutaja aastaraamat, 2000

Eesti politsei 2003. aasta korvpalli-meistrivõistluste tulemused

Pärnu Kalurihall, 23. ja 24. mai 2003

I koht TALLINNA PP

A. Klein, T. Kaarepere, A. Mändmets, M. Oinitš, V. Botskarjov, K. Pajupuu, E. Pöld, R. Koppelmaa, J. Siider, K. Jaadla

II koht TARTU PP

T. Vinogradov, A. Vinogradov, V. Kiuru, M. Kuk, T. Päri, M. Kolk, S. Liblik, J. Oolberg, M. Ingver, J. Tamsalu, treener A. Laos

III koht Keskkriminaalpolitsei

T. Areng, P. Pärt, L. Lellep, P. Milli, M. Lellep, V. German, R. Vahtra, R. Reimand, H. Jalg, N. Sempelson

IV koht Lääne-Viru PP

Turniiritabel					punkte	koht
Tallinna PP		2	2	2	6	I
Keskkriminaalpolitsei	1		1	2	4	III
Tartu PP	1	2		2	5	II
Lääne-Viru PP	1	1	1		3	IV

Eesti politsei 2003. aasta teenistuspüstitist laskmise meistrivõistlused

Vodja Laskesportibaas, 16. mai 2003

Naised

I koht	Nelly Ruuge	Tartu PP	167
II koht	Viktoria Otlot	Tallinna PP	160
III koht	Marili Tammiste	Politseikolledž	155

Mehed

Makarov			
I koht	Kalle Järvekül	Politseiamet	181
II koht	Raivo Kiuru	Tartu PP	176
III koht	Juhan Härra	Võru PP	173

Muud teenistuspüstitolid

I koht	Tõnu Kark	Politseiamet	165
II koht	Oliver Purik	Julgustuspolitsei	162
III koht	Mati Laeks	Lääne-Viru PP	161

Meeskondlik arvestus

I koht	Politseiameti I		
	Jaak Alla, Kalle Järvekül, Tõnu Kark		508
II koht	Julgustuspolitsei II		
	Arvo Ivanov, Olari Jääger, Ago Estermaa		499
III koht	Politseikool II		
	Andres Kutser, Toomas Aljas, Lauri Abel		495

Politsei practical 2003 cap auhinnavõistlus

Harjuma, Humala laskevälil, 30. mai 2003

Makarov

I koht	Janek Tšeljadinov	Järva PP	95, 2
II koht	Danila Aleksandrov	Politseikool	105, 4
III koht	Lauri Abel	Politseikool	106, 2

Muud püstitolid

I koht	Andres Kutser	Politseikool	86, 8
II koht	Oliver Purik	Julgustuspolitsei	92, 83
III koht	Steve Kümnik	Tallinna PP	93, 7

Meeskondlik arvestus

I koht	Politseikool		
	Andres Kutser, Danila Aleksandrov, Lauri Abel		298, 4
II koht	Julgustuspolitsei		
	Oliver Purik, Ivar Vilson, Arvo Ivanov		314, 53
III koht	Keskkriminaalpolitsei		
	Mehis Mets, Aivar Makki, Tanel Järvet		349, 9

Sulgpalli-meistrivõistlused

Tallinn, 6. juuni 2003

Naisüksikmäng

I koht	Julia Selivanova	Politseikool
II koht	Lilian Matonina	Tartu PP
III koht	Margit Hirs	Politseikool

Meesüksikmäng

I koht	Ahti Kallas	Julgustuspolitsei
II koht	Robert Antropov	KEKK
III koht	Mati Lensment	Julgustuspolitsei

Naispaarismäng

I koht	Julia Selivanova	Politseikool
	Margit Hirs	
II koht	Käthlin Reinberg	Tartu PP
	Lilian Matonina	
III koht	Kaija Kohlmann	Tallinna PP
	Triinu Rebane	

Segapaarismäng

I koht	Lilian Matonina	
	Robert Antropov	
II koht	Julia Selivanova	
	Ivo Haav	
III koht	Kaija Kohlmann	
	Mati Lensment	

Meespaarismäng

I koht	Robert Antropov	KEKK
	Vahur Kivistik	
II koht	Ahti Kallas	Julgustuspolitsei
	Mati Lensment	
III koht	Karla Kilk	Harju PP
	Janno Manglus	

Eesti politsei ja Soome kriminaalpolitsei maleklubi sõpruskohtumine males

Helsingi, 31. mai ja 1. juuni 2003

Sel aastal kohtusid malekoondised Helsingis ning meie meeskond võistles järgmises koosseisus: Vladimir Šavoronkov (Narva PP), Leili Pärnpuu (Tallinna PP), Agu Kipso (Kaitsepolitseiamet), Vadim Bogdanov (Politseikool), Ruslan Laanjärvi (Tallinna PP) ja Pavel Grjazev (Politseikolledž). Soome kriminaalpolitsei maleklubil õnnestus teist aastat järjest meie malekoondist pikas matšis (2 + 2 tundi) võita tulemusega 4 : 2.

Jukka Leino – Vladimir Šavoronkov	": "
Tapani Tähkävuori – Leili Pärnpuu	": "
Harri Laakso – Agu Kipso	1 : 0
Jorma Haanpää – Vadim Bogdanov	1 : 0
Jari Lehvonen – Ruslan Laanjärvi	0 : 1
Tom Smeds – Pavel Grjazev	1 : 0

Paremini õnnestus seekord meie malekoondisel kiirmale (15 + 15 minutit), kus meeskondlikus arvestuses oli mängutulemus 3 : 3. Otsustavaks sai esimese laua tulemus, mis tähendas meie võistkonna võitu, sest esimesel laual mänginud Vladimir Šavoronkov võitis. Võidukas oli ka Ruslan Laanjärvi. Leili Pärnpuu ja Vadim Bogdanov mängisid viiki. Kiirmaleturniiri üldseis jäi samuti viiki punktidega 18 : 18, mis tähendas meie võistkonna jaoks "võitu", sest tavaliselt on soomlased meie malekoondisest ülekaalukalt paremad olnud.

Individaalselt olid kiirmales parimad

I koht	Vladimir Šavoronkov
II koht	Leili Pärnpuu
III koht	Tapani Tähkävuori

Kalli kõige ees

Erinevatest spordialadest on sõudmine Kalli vaieldamatuks lemmikuks.

Eesti politsei naissportlane number üks ja Pärnu politseiprefektuuri uurija Kalli Meriste (29) tegeleb elus ainult asjadega, mis talle põnevust pakuvad, olgu selleks siis seksuaalkuriteod, sõudmine tormistel lainetel või aasta tagasi alanud maaliõpingud.

Oled tubli ja tunnustatud nii politseiniku kui ka sportlasena. Kuidas on see sul õnnestunud?

Algul käisin niisama treeningul, kui aga võistlustel hakkas hästi minema, siis andis see vaid innustust juurde. Et Eestis sporti nii palju ei toetata, et minusugune päris profisportlaseks saaks hakata, siis teen seda töö kõrvalt, sest millestki peab elama ka.

Agas üldiselt olen ma sellise loomusega, et ega ma ainult ühe alaga ei suudakski tegelda, vaheldust on vaja. Minu jaoks on põhiline see, et mul oleks huvitav ja vaheldusrikas elu, sest elame ju ainult üks kord.

Parimad saavutused spordivallas?

Parimateks saavutusteks akadeemilises sõudmises võib pidada, et olen 15kordne Eesti meister erinevates paadiklassides ning maailmakarika eri etappidel olen saavutanud viimastel aastatel parimate tulemustena ühepaadil 11., 12. ja 21. koha. Samuti olen saavutanud politsei ja tuletõrje maailmängudel kuus esikohta vee peal sõudmises ja ergomeetrisõudmises ning Eesti politsei meistrivõistlustel mõned esikohad eri aladel.

Kuidas hoiad ennast vormis?

Selleks, et vormis püsida, käin treeningul 6 kuni 8 korda nädalas, vahel ka rohkem. Suvel käin peamiselt sõudmas, lisaks jooksmas ja jõusaalis. Talvel, kui jõgi on jääs, siis käin jooksmas, suusatamas ning jõusaalis, ka ujumas. Sügiseti, kui võistlushooaeg on läbi, teen vahelduseks ja puhkuseks kõike muudki – sõidan rattaga, rulluisutan jms. Kevaditi suurvee ajal enne hooaja algust olen käinud ka süstamatkadel, aga kahjuks ei ole viimastel aastatel seda ajapuuduse tõttu jõudnud.

Eredamaim spordielamus?

Eelmisest suvest meenub üks situatsioon. Läksin pärast tööpäeva lõppu treeningule. Oli ääretult ilus ilm, vesi oli peegelsile ja päike paistis. Kui olin paadiga jõudnud sõudeklubist parasjagu kaugele, kuulsin kaugelt äikesekõminat, keerasin kohe otsa ringi ja hakkasin tagasi minema, aga torm jõudis kohale, kui olin alles poolel tagasiteel. Pärast selgus, et see oli üks selle suve suuremaid torme. Kaldale ei saanud minna, sest laine oleks paadi vastu kive lihtsalt puruks peksnud. Sõudepaat on küll madal, kuid ehitatud nii, et vesi paati ei saa, vaid laine jookseb paadist üle. Lained läksid nii suureks, et enamiku ajast olin puusadeni vees, ja tuul nii tugev, et aerude kinnihoidmisega oli tõsiseid probleeme, need kipusid tuule alla võtma. Kui kaldale jõudsin, oli suurem torm juba möödas.

Mis sind igapäevatöös kõige enam võlub?

Urijatöös meeldib just see, et tegu on suhteliselt iseseisva alaga. Saan ise oma tööd plaanida. Samuti saab suhelda väga erinevate inimestega eri elualadelt, ning mis peamine – kollektiiv on politseis äärmiselt meeldiv. Vahel tundub suisa uskumatu, et sellise töö juures on inimesed nii rõõmsameelsed ja hea huumorimeelega.

Alati olen rahul, kui mõni keerulisem kriminaalasi kohtusse jõuab. Praegu tegelen peamiselt seksuaalkuritegudega, need on enamasti väga komplitseeritud, eriti kui on tegemist peresiseste asjadega. Kui siis sellistes asjades on lõplik kohtulahend käes ja süüdlane on saanud piisavalt pika vabaduskaotuse, võib tööga rahule jääda.

Mida teed igapäevatööst ning spordist vabal ajal?

Parim lõõgastumisviis on väiksema ja hea seltskonnaga kevadel suurvee ajal paadimatkal käia. Oleme läbi sõitnud Võhandu, Valgejõe, Pärnu jõe ja Emajõe. Eelmisel aastal läksin maalimist õppima. Algul oli küll raske, aga see on tõeliselt uus ja huvitav.

Toimetus

Sportlikud juhid pärast väsitavat mängu. Seisavad vasakult Kalle Klandorf, Andreas Anvelt, Avo Tamm, Tarmo Miilits, Tarvo Ingerainen ja Andrus Plees. Esireas vasakult Toomas Kaarepere ja Kalle Laanet.

Sportimis- võimalused Tallinnas

- 1. oktoobrist saab Tallinna Spordihallis (Staadioni 8) üks kord nädalas mängida jalgpalli ja korvpalli ning tegeda atleetikaga.
- Paarikümnele võrkpalliharrastajale on 1. oktoobrist üks kord nädalas kell 10.45–12.15 avatud Pärnu maantee võrkpallisaal.
- Jalgpalli saab mängida kogu suve Lasnamäe spordikompleksi väliväljakul (Peterburi tee 15) neljapäeviti kell 12.00–13.30, alates oktoobrist Metallisti võimlas (Peterburi mnt 53).

Tallinna vilgas spordielu

Tallinna politseiprefektuuri võistlus kalender on politseis üks aktiivsemaid. Aasta läbi korraldatakse põnevaid spordiüritusi Käärrikust Aegviiduni.

Sporditegevuse aluseks Tallinna Politseiprefektuuris on koolitus- ja eriettevalmistusteenistuse koostatud ning prefekti kinnitatud 2003. aasta meistrivõistluste kalenderplaani, mille alus on omakorda Politseiameti kinnitatud Eesti politsei 2003. aasta spordivõistluste kalender.

Kalenderplaani 12 spordiala on jaotatud terve aasta peale. Tänapäevaks on peetud võistlused murdmaasuusatamises, sisejalgpallis, korvpallis ja laskmises. Ees ootavad veel jalgrattakross, triatlon, jõutõstmine, kergejõustiku- ja krossijooksu-meistrivõistlused, võrkpall, judo ning male.

Nelja seni korraldatud ala kokkuvõttes juhib idapolitseiosakond, teisel kohal on kesklinna politseiosakond ja kolmandal kriminaalosakond. Kõik üritused ei ole sugugi Tallinna-kesksed, nii suusata näiteks Käärrikul, jalgrattakross on Aegviidus ja kergejõustiku-meistrivõistlused koguni Haapsalus.

Tallinna Politseiprefektuuri sportlased on 2003. aastal olnud eriti edukad jalgpallis: 14. ja 15. märtsil Ida-Virumaal Sillamäel toimunud

Eesti politsei meistrivõistluste finaaltourniiril saavutas meie meeskond esikoha. Võitjameeskonda kuulusid Roman Laidinen, Allan Järvine, Peeter Gross, Ivan Novikov, Aleksandr Kuljov, Raul Koppelmaa, Vladimir Tšernetsov, Sergei Vassiljev, Rainer Saggor ja Hisko Vares. Võistkonna treener on Aleksander Babenko.

Lisaks jalgpallile võtsime 9-liikmelise meeskonnaga osa Eesti politsei 2003. aasta meistrivõistlustest teenistuspüstolist laskmises. Parima tulemuse saavutas meie võistlejatest Sergei Izotov, kes tuli 168 silmaga 7. kohale.

Naiste arvestuses saavutas parima tulemuse Viktoria Otlot, kes teenis 160 silmaga 2. koha. Võistkondlikult tuli naisvõistlejate arvestuses teiseks Tallinna prefektuuri võistkond koosseisus Tiiu Kull, Viktoria Otlot ja Kaire Pilt.

Eesti politsei jõutõstmise meistrivõistlustel Kõrvekülas olid eriti edukad üle 110 kg klassis esikohale tulnud Andrus Murumets ja 110 kg klassis teise koha saavutanud Marek Vähi. Andrus Murumets on 2002. aasta parim politseisportlane, lisaks on ta saavutanud mitmete üle-eestiliste rammuvõistluste meistritiitleid ja osalenud rahvusvahelistel võistlustel. Meie korvpallimeeskond tõi esikoha koju ka Eesti politsei 2003. aasta korvpalli meistrivõistlustelt.

Artur Andrekson

Tallinna
Politseiprefektuuri
personalitalituse
vaneminspektor

Liiklusjärelvalve – turvamees maanteel

Indrek Koemets
Tartu Politseiprefektuuri
ülemkomissar

Esmapilgul võiks arvata, et liiklusjärelvalvet on tarvis ennekõike selleks, et kaitsta korralikke liiklejaid rikkujate tekitatava ohu eest. Kui suur on aga tegelikult see otsene sihtrühm, kelle tarvis kogu seda masinavärki töös hoitakse?

Soome liikluspolitsei kasutas liiklusjärelvalve strateegilisel kavandamisel psühholoogide uuringuid, mille tulemuste põhjal jagunesid liiklejad oma käitumise järgi kolme rühma.

Seaduskuulekaid tavaliklejaid on 80%

Mõneti üllatuslikult osutus suur osa inimesi niivõrd seaduskuulekaks, et nad avaldasid valmisolekut kinni pidada kõigist kehtestatud reeglitest ja piirangutest. Sellesse rühma kuuluvad inimesed ei mõtle liikluses osaledes sageli politseile ega võimalikele karistustele. Kui nad liiklusreegleid rikuvad, juhtub see valdavalt tähelepanematuses, hooletusest või seetõttu, et piirang tundub neile ilmselgelt ebamõistlik. Selle rühma liiklejate käitumist ei mõjuta eriti politsei liiklusjärelvalve.

Hiilijaid on 15%

Tegemist on liiklusjärelvalve peamise sihtrühmaga, kelle liikmed kujundavad oma käitumise vastavalt vahelejäämise tõenäosusele ning kaaluvad reegleid rikkudes enamasti ka võimaliku karistuse suurust. Sellesse rühma kuuluvad sõidukijuhid jälgivad hoolega, kas pole märke liikluspatrulli lähedalolekust, kuulavad innukalt politseinike asukohti teavitavaid raadiokanaleid ning patrulli märgates vilgutavad ka ise vastutulijatele hüsteeriliselt tulesid. Nad usuvad sageli, et enamik sõidukijuhte käitub nagu nemad.

Anarhiste on 5%

Alati on teatav hulk ühiskonnaliikmeid, kes põhimõtteliselt keelduvad allumast kõikvõimalikele normidele ja piirangutele. Lausa vastupidi – neile on peatähtis käituda just normide ja reeglite vastu. Loomuldasa pole säärase inimeste osakaal eri vanuserühmades ühesugune, mässumeelseid on kindlasti rohkem noorte hulgas. Eestis on ku-

junenud liiklusanarhistide ühe peavoolu rahvalikuks nimetuseks „rullnokad“, kelle kõrval suudavad veidi silma paista üksikud rahajõmmid ning ka mõni mootorratturite rühmake.

Anarhistide käitumise mõjutamiseks saab politsei tegelikult arvatust vähem ära teha. Kontrolli tunnetamine võib sellise mõttelaadiga liiklejaid isegi provotseerida veelgi väljakutsuvamalt käituma. Politseisõiduki eest põgenemine ei pruugi niimoodi mõtlevale isikule üldse mitte hirmu valmistada ning kujuneb pigem meelelahutuseks. Ühiskonnaliikmete jaoks saab liiklusalvikut ajutiselt ohutustada üksnes tema isoleerimisega arestikambris või sõiduki konfiskeerimisega.

Eesti näitajad erinevad Soome omadest

Kahjuks ei ole Eestis seni inimeste liikluskäitumist kuigi põhjalikult uuritud. Mõni aasta tagasi korraldatud turu-uuringu tulemustes löi laineid

fakt, et üle 60% sõidukijuhtidest tunnistas vahetevahel lubatust kiiremini sõitmist. Räägiti lausa katastroofilisest olukorrast meie liikluskultuuris. Seda laadi küsitluste puhul on aga väga oluline küsimuse täpne sõnastus. 10–15% lubatust kiiremini sõitmist ei peeta sisuliseks rikkumiseks enamikus autoriikides.

Samuti on meil viimase kümneni jooksul olnud areng märkimisväärselt kiirem kui stabiilsetes lääneriikides. Seega on üpris raske usaldusväärselt kindlaks teha, kui suured on vastavad rühmad Eestis. Mitmed oma töös liiklusega rohkem kokku puutuvad inimesed on avaldanud arvamust, et meil on n-ö hiilijate osakaal kuni 50%. Tegemist on ilmselt siiski päris suure liialdusega.

Viimasel paaril aastal politseireidide „Kõik puhuvad“ tulemuste põhjal saab öelda, et joo- bes juhte on meil liikluses keskmiselt 1–2% eri aegadel ja kohtades kontrollituist. Samuti kinnitavad nii varjatud liiklusjärelvalve teel saadud andmed kui ka liiklusuuringute ajal regulaarselt

**Liiklusjärelvalve
peaülesanne
on hoida alal
reaalset “vahele-
jäämiseriski”.**

2001. aasta uuringu tulemuste põhjal märkis 31% juhuslikult valitud sõidukihtidest politsei liigset orienteeritust karistamisele ning ülearu palju kiiruse mõõtmist.

tehtavad automaatsed kiirusekontrollid, et hoolimata avaliku politseikontrolli puudumisest täidab enamik liiklejaid liiklusnõudeid.

Liiklusjärelvalve peaülesanne on hoida alal reaalselt „vahelejäämisriski“. Seega ei ole sugugi õige liiklusjärelvalvet orienteerida enamiku liiklejate taltsutamisele ega karistuse hirmus rikkumistest hoidumisele, vaid hoopis hiilijate rühma kuuluva vähemuse mõjutamisele. Milliste meetoditega me seda praegu teeme ja kas olemasolevate vahenditega on võimalik olukorda parandada?

Staatiline liiklusjärelvalve

Esmapilgul näib selleks sobivat ka aastakümneid kasutusel olnud taktika, kus liikluse järele valvati üksnes rõhutatult avalikult ning võimalikult tiheda liiklusega kohtades suurima liiklustiheduse aegadel. Põhimaanteede äärde ehitati lausa hooned, mille juures liiklusinspektor vahti pidas. Eesmärk oli loomulikult anda kõigile liiklejaile selge signaal, et neid jälgitakse ja vähimagi eksimuse korral kohe ka karistatakse.

Patrullide asukohad ja väljasoleku kellaajad on seda sorti töömeetodi puhul paraku küllaltki standardsed ja järelikult ka etteaimatavad ning hiilija tabab selle ära kiiremini kui tavaline liikleja. Sellest johtuvalt saavad suure tõenäosusega peamiselt karistada hoopis hajameelsusest ja hooletusest pisivigu teinud loomult seaduskuulekad juhid ning hoolsamalt olukorda jälginud hiilijad pääsevad.

Varjatud järelvalve

Oluliselt efektiivsem meetod on varjatud liiklusjärelvalve, mis ongi orienteeritud hiilijate mõjutamisele. Selle töösuuna puhul on tähtis reageerida ainult rasketele liiklusnõuete rikkumistele. Pisirikkumistega tegelemine võib küll justkui anda liiklejatele karmilt hoiatava signaali, kuid kokkuvõttes vähendab hoopis põhirikkumistega tegelemise aega ning jätab liiklejatele mulje ülereageerimisest. Ei saadeta ju ka pargipingil õlut rüüpava isiku kinnipidamiseks helikopteriga välja K-komandot.

Dünaamiline liiklusjärelvalve

Ka avaliku liiklusjärelvalvega saab hiilijaid siiski tõhusamalt mõjutada. Erinevalt staatilisest postimeetodist määratakse dünaamilise liiklusjärelvalve puhul selle aeg ja koht märksa loomulisemalt. Peamine ei ole mitte politseinike näitamise hirmutada maksimaalset hulka liiklejaid, vaid tekitada üldine veendumus, et liikluse järele valvatakse väga erinevatel aegadel aina uutes kohtades. Liiklusõnnetuste kohtanalüüs, liiklusloenduste andmed, varasema liiklusjärelvalve tulemused ja politsei ressursianalüüs on peamised allikad dünaamilist liiklusjärelvalvet plaanides.

Liiklusjärelvalvet korraldades oleme põhimõttelise küsimuse ees: kas sellealane polit-

Peamine ei ole mitte politseinike näitamisele hirmutada maksimaalset hulka liiklejaid, vaid tekitada üldine veendumus, et liikluse järele valvatakse väga erinevatel aegadel aina uutes kohtades.

seitegevus peab olema täpselt plaanitud või on hoopis õige anda võimalikult suur otsustamisvabadus reaalse töö tegijatele? Aastaid olime rahul primitiivse võitu plaanimisega, kus patrullidele oli täpse ülesande asemel kindlaks määratud üksnes ajavahemik ja paremal juhul üldjoontes ka tegevuspiirkond. Kogenud töötajate vaistule tuginedes võiksime ju loota väga efektiivset tööd. Paraku on inimeste oskused ja väärtusskaalad erinevad ning pigem tekitab isetegevus olukorra, kus sisuliselt kontroll liiklusjärelvalve üle puudus.

Tartu Ülikooli teadlased korraldasid 2001. aastal uuringu ja küsitlesid nii joores juhtimisega vahelejäädud juhte kui ka kontrollrühma juhuslikult valitud juhiloaomanikke. Hoiatavaks tuleb lugeda asjaolu, et 31% juhuslikult valitud sõidukijuhtidest märkis politsei liigset orienteeritust karistamisele ning ülearu palju kiiruse mõõtmist. Suure tõenäosusega mõjutas paljusid vastajaid just sagedane kiirusemõõtmine asula sildi või muu kiiruspiirangut tähistava liiklusemärgi vahetus läheduses. Kui vahelejäädud juhid ongi tegelikult sagedased rikkujad, saavad nad ikkagi säärasel olukorras enda kätte tugeva argumenti liiklusjärelvalve orienteerimisest vaid trahvimisele. Selliste seoste tekitamise võimalusi peaks vähendama miinimumini.

Tartu Politseiprefektuuris on juba üle viie aasta kasutusel täpsem liiklusjärelvalve plaanimise mudel. Konkreetsed tööülesanded on antud või-

malikult üksikasjalikult tänavate ja maanteelõikude kaupa kuni patrullauto asukoha ning peamiselt jälgitavate rikkumiste loeteluni. Ülesanded on kodifitseeritud, et neist võimalikult hea ülevaade saada. Esialgne kartus, et seesugune süsteem hävitab patrullijate loomingulisuse ja initsiatiivi, on osutunud alusetuks.

Võtmeküsimuseks on hindamine

Liiklusjärelvalvet hinnates takerdume liiga sageli avastatud rikkujate arvu. Mõneti on see ka arusaadav, sest eksisteerib loomulik soov tehtud mõõta. Struktuuriüksuste tasemel koostatakse sellist statistikat niikuinii juba aastaid, et hinnata ja võrrelda konkreetsete politseinike tööd.

Tegelikult ei ole arenenud riikide politseistruktuurides liiklusjärelvalve tulemuste hindamine üldjuhul eriti tähtsustatud. Põhjus on üsna lihtne. Ei ole võimalik usaldusväärset välja arvestada, kui palju liiklejaid hukkus vähem või rohkem hästi või halvasti plaanitud ja teostatud liiklusjärelvalve tõttu. Seega nii paradoksaalne kui see ka pole, on peamine tulemus tehtud töö ise.

Jälgitakse, kas plaanitud tegevusmahud vahelejäämiskiriski alalhoidmise saavutamiseks on ka täidetud. Reaalsel tööpraktikas on Tartu prefektuuris viimase paari aasta tegevuskavades liikluseesmärgi seades Rootsi kolleegide eeskujul fikseeritud näiteks konkreetne kuuks-aastaks plaanitud alkotestide arv ning ka kiiruse mõõtmisele plaanitud töötundide hulk.

Turvalise liikleja kolm abimeest

Sõitmine paraja kiirusega, varajaste suunamärguannetega ja piisavate pikivahedega ei muuda meie sõitu mitte ainult ohutumaks, vaid ka sujuvamaks, mis omakorda tähendab nii närvide, pidurite kui ka kütuse kokkuhoidu.

Vello Petmanson

tehnikatalituse politseijuhtivinspektor

Esimene – paras kiirus

Selge see, et suurema kiirusega sõites jõuab varem kohale, kuid – kuhu? Mida suurem on liiklusintensiivsus, seda tõenäolisem on, et jõutakse varem järjekordse liiklusseisakuni ning kogu kiirusega võidetu läheb kaduma. Mida kiiremini sõita, seda rohkem hakkavad teised sõidukid jalgu jääma. Kokkuvõttes on tunne, et sõit oli küll hirmus kiire, kuid tegelikult pole keskmine kiirus kuigi palju suurem.

Kui ise rahulikult sõites jälgida mõnd sõidukit, mille juht üritab kõigest väest teistest ette jõuda, võib tihtilugu märgata, et varsti ollakse jälle sama sõidukiga ühekaugale jõudnud või sobiliku sõidurea valikuga ettegi saanud. Näiteks võib Tallinna keskpäevase liiklusintensiivsuse juures kiirustamisega heal juhul võita ühe või kaks fooritsükli, mis tähendab, et ajavõit oleks minutipaar, kuid rohkem loota ei maksa.

Eriti mõttetu on kiiruse suurendamine fooride roheliste lainete piirkonnas, kus sõidukiirusele vaatamata ei ole võimalik fooride lainekiirusest ette jõuda. Kiirustaja jõuab iga foori juurde liiga vara kohale, peab seal seisma jääma ja kirub pärast, et liikluse korraldajad on linna foore täis ladunud.

Teine – varajane suunatuli

Tihti peale on liiklusõnnetuste põhjuseks nõrk suhtlus liiklejate vahel. Enamikul juhtudel käib suuna näitamine ja rooli pööramine korraga. Hädapärast jõuab suunatuli enne pööret ühe vilksatuse teha. Suund näidatud, politseinik külge ei hakka.

Suunatule vilgutamine on selle õige kasutuse korral meile suureks abimeheks. Liikluseeskirja nõue anda vähemalt 3 sekundit enne manöövrit suunamärguannet tuleneb sellest, et pärast suunatule vilkumise hakkamist läheb teistel juhtidel mingi aeg aru saamaks, et märguannet anti. Edasi tuleb veel välja mõelda, milline manööver märguandele järgneb. Kui oleme suunatulul piisavalt varakult vilgutunud, võib loota, et teisele sõidukile kogemata ette keerates jääb liiklusõnnetus juhtumata, sest meie manööver pole teistele nii ootamatu.

Ajakaotus sõltuvalt sõidukiirusest

		lubatud kiirus						
		60	70	80	90	100	120	150
tegelik kiirus	60	0	1:25	2:30	3:20	4:00	5:00	6:00
	70		0	1:04	1:54	2:34	3:34	4:34
	80			0	0:50	1:30	2:30	3:30
	90				0	0:40	1:40	2:40
	100					0	1:00	2:00
	120						0	1:00
	150							0

Lubatud 100 km/h asemel 90-se tunnikirusega sõites on ajakaotus ainult 40 sekundit.

Tihti on näha juhi olekust ja sõidujoonest, et eespool sõitja tahab sõidurada vahetada. Ta vaatab peeglitesse või aeg-ajalt üle õla, otsides naaberreas kohta, kuhu saaks vahele pääseda. Lõpuks, leidnud võimaluse, lülitab sisse suuna ja pöörab. Miks ei võiks tegevuste järjekorda ära vahetada? Tahan rida vahetada, lülitan suunatule sisse ja nüüd vaatan, kas on ruumi. Väga tõenäoline on, et suunanäitamise peale tekib vaba vahe ka sinna, kus seda varem polnud. Liiklus on selliselt käitudes sujuvam ja ohutum.

Kolmas – piisav pikivahe

On selge, et teisele sõidukile liiga lähedal sõites oleme ootamatu pidurduse puhul silmitsi riskiga teisele sõidukile tagant otsa sõita. Mis on liiga lähedal? Kui ma sõidan viiemeetrise pikivahetega, siis miks ma ei peaks oma sõidukit pidurdades samuti viis meetrit enne teist autot seisma? Kõik sõltub reaktsioonijast. Enamasti pääsetakse seetõttu, et oht paistab kätte läbi eessõitva sõiduki akende. Ent kui tagasõitja ei näe pidurduse põhjust, siis on pidurduse märguandeks eessõitja pidurituli ja tagasõitja pidurduse algus hilineb rektsoonimaa võrra. Linnakiirusel tähendab see hilinemist vähemalt 14 meetri võrra.

Pole vale olnud õpetus, et linnas hoia pikivahet meetrites pool sellest, mida näitab kiirusmõõdik. Ainult kuidas seda õiget vahet määrata? Lihtsam on määrata vahet sekundites. Üritame sõita eessõitjast kaks sekundit tagapool. Määrata saab seda nii: kui eessõitja sõidab mööda tänavavalgustuspostist (või üle asfalditriibu või kaevuluugi), hakkame lugema sekundeid "kaks-kümmend üks, kaks-kümmend kaks". Kui nüüd jõuame samasse kohta, ongi vahe kaks sekundit. Väljaspool asulaid tuleks sõidumugavuse mõttes hoida vahe poole suurem.

Eksperiment

Tegime eksperimendi. Sõitsime kahe autoga Tallinnast Tartu poole Kükita grillini, linnas 4 km ja ülejäänud 83 km maanteel. Auto 1 sõitis igal pool, kus võimalik, lubatust 20 km/h kiiremini, auto 2 kõikjal, kus võimalik, lubatud kiirusega. Auto 1 alustas pool minutit varem. Mis välja tuli? Mõlemad autod jõudsid linna viimase foori juurde ühel ajal. Aeglasemal ja hiljem startinul oli fooridega vedanud. Maanteel, kus liiklusintensiivsus väiksem, on ajavõit kindel. Ent kui suur? Kükitalle jõudis esimene auto 6 minutit varem, mis tähendas, et järjekorras oli selle juht kolm inimest eespool. Samas pidi ta sõidu jooksul tegema 18 mõõdasõitu teise juhi ühe vastu.

Häkkerlus kui arvuti

Tristan Ploom

Sisekaitseakadeemia
karistusõiguse õppetooli
juhataja

Info on tänapäeval üks väärtuslikumaid varasid. Kui arvutisüsteemi on koondatud lugematul hulgal unikaalset teavet ning sellele ligipääs on üksnes mõne parooli või salasõna kaugusel, siis võib see tekitada suurt ahvatlust süsteemi sisse murda.

Mõni kuu tagasi kirjutas Eesti Ekspress loo pealkirjaga "Noored detektiivid tabasid häkkeri". Seal esitati lühikirjeldus ühe häkkeri tegevusest ning sellest, kuidas talle jälile jõuti. Praegu menetleb juhtumit Keskkriminaalpolitsei infotehnoloogiakuritegude talitus. Sääraseid kaasi on politsei varemgi lahendanud ning kindlasti ei tule nendest puudust ka tulevikus. Põhjuseks on arvutite ja arvutisüsteemide üha suuremal määral kasutamine, mis laiendab võimalike häkkerite rünnete arvu.

Miks on häkkerlus karistatav?

Häkkerlus oli karistatav juba kriminaalkodeksi järgi ning on kriminaliseeritud ka karistusseadustikus (KarS). Häkkerlus on arvuti, arvutisüsteemi või arvutivõrgu ebaseaduslik kasutamine koodi, salasõna või muu kaitsevahendi kõrvaldamise teel. Sellise teo eest karistatakse põhjusel, et on loata kasutatud arvutit, arvutisüsteemi või võrku ja rikutud sellega omanike privaatsust ning teatavaval juhtudel ka õigust saada nende objektide kasutamise eest tasu.

Privaatsuse rikkumisega võib olla tegemist näiteks siis, kui tungitakse arvutisüsteemi ja loetakse teise isiku meile või tutvutakse muu isiliku sisuga teabega. Omaniku huvi teatud arvutisüsteemist kasu saada võib seisneda teenuse pakkumises, näiteks on õigusaktide andmebaasiga võimalik tutvuda vaid tasu eest.

Eesmärgiks isiklik kasu

Oluline häkkerluse tunnus on just koodi, salasõna või muu kaitsevahendi kõrvaldamine. On avaldatud arvamust, et mõningail juhtudel on häkkerid pigem hea- kui kurjategijad. Nimelt siis, kui nad juhivad tähelepanu mõne arvutisüsteemi turvaaukudele ega põhjusta oma tegevusega mingit kahju. Sel juhul võivad nad oma tegevusega tõesti ära hoida suurema kahju, see tähendab välistada sellise isiku tegevuse, kes oli turvaugust teadlik ning kasutas seda oma huvides.

Just seda väitis Tõnu Samuel, keda süüdistati Eesti Telefoni arvutisüsteemi ebaseaduslikus kasutamises. Selles kriminaalasjas kohus häkkeri tegevuse kohta seisukohta ei võtnud, sest menetlus lõpetati leppimisega. Nimetatud kaasuse põhjal võib öelda, et süüteo koosseisule vastas häkkeri tegevus igal juhul, seda aga, mis põhjusel ta arvutisüsteemi ebaseaduslikult kasutas, tuleb hinnata kui võimalikku õigusvastasust välistavat asjaolu. Juhul kui häkker suudab tõepoolest tõendada oma käitumise üllaid põhjusi, vabaneb ta vastutusest. Üldjuhul aga see nii ei ole.

Senises kohtupraktikas on häkkerluse juhtumitena käsitletud järgmisi kaasi: “isik kõrvaldas arvutisüsteemi kaitsevahendi, nimelt sisestas kasutajatunnuse ja paroolina sõna “webdb”, millega siseneski ülalmainitud andmebaasi”, “isik leidis sobiva kasutajatunnuse “mart”, millega siseneski serverisse” ning “isik arvas ära salaküsimuse, mis on sinu lemmikloom, vastuse, milleks oli kass”. Kõigil neil juhtudel tunnistatakse süüdistatav end süüdi ning karistus mõisteti lihtmenetluse korras. Ühelgi nendest kaasustest ei olnud häkkeri eesmärk tagada arvutisüsteemi turvameetmete kontroll ega teavitada võimalikest puudustest administraatorit.

Probleemid häkkerluse määramisel

Probleemiks on küsimus, kuidas sisustada mõistet “koodi, salasõna või muu kaitsevahendi kõrvaldamine”. See tähendab, kas karistatav on ainult selline tegu, kus kood või salasõna on murtud selleks kasutatava programmi abil, või ka see, kui kood või salasõna on sattunud isiku kätte juhuslikult ning ta teab, et seda kasutades paneb ta toime keelatud teo. Leian, et karistatav peaks olema ka selline tegevus, kui isik saab endale koodi, teades, et pääseb sellega võõrasse arvutisse, sest selline tegevus rikub teise isiku õigusi.

Põhjenduseks võib nimetada asjaolu, et koodi või salasõna paigaldas omanik selleks, et kaitsta oma vara, takistades sellele teiste isikute juurdepääsu. Kood või salasõna on vaadeldav tõkkena,

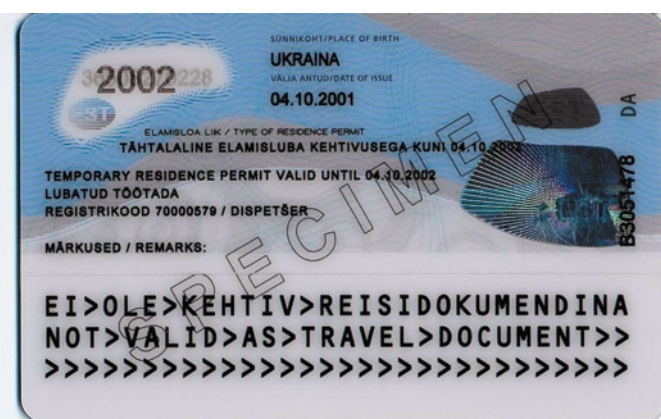
mille isik peab kõrvaldama, et pääseda ligi arvutile, arvutisüsteemile või -võrgule. Tõkke kõrvaldamise kohta on Riigikohus võtnud seisukoha, et ka lukustamata sahtlist võõra asja võtmine on vaadeldav vargusena tõkke kõrvaldamise teel. Põhjenduseks märgiti, et isik tegi takistuse kõrvaldamiseks pingutuse, et pääseda võõra vara kallale.

Ülaltoodud kohtupraktika häkkerluse juhtumites toetab sellist seisukohta ning selle võiks aluseks võtta edasiste kriminaalasjade menetlemisel.

Omaette küsimus on nn arvutihulkurlus, kus häkker kasutab arvutit, arvutisüsteemi või -võrku, mis ei ole koodi või salasõnaga kaitstud. Piltlikult võib öelda, et isik kõnnib koridoris ja katsub erinevaid uksi, üritades leida lukustamata ust. Selle kohaselt võiks öelda, et tegemist on omavolilise sissetungiga (KarS § 266). Kuid seadusandja on täpselt määratlenud objektid, kuhu on võimalik sisse tungida, ning on selge, et arvutisse, arvutisüsteemi või -võrku tungimine selle koosseisu alla ei mahu. Seega ei ole nn arvutihulkurlus KarSi järgi karistatav, juhul kui sellise tegevusega ei kaasne omanikule varalise kahju tekitamist. Sellest tulenevalt oleks soovitus kõigile arvutiomanikele kasutada koodi või salasõnu, sest häkkerid on kaitsetuid arvuteid leidma väga osavad.

Juhul kui häkker suudab tõendada oma käitumise üllaid põhjusi, vabaneb ta vastutusest.

turvatasemega. Isikuandmed ja pilt on ID-kaardi plasti sisse põletatud laseriga ning neid muuta pole võimalik. Kasutatud tehnoloogia tõttu on ka inimese pilt must-valge, sest laseriga põletades värvipilti ei saa. Kui varem kleebiti passi taotleja pilt otse passi ning kaeti kilega, siis ID-kaardi ja uue põlvkonna passi taotlemisel skannitakse taotleja pilt ja allkirja näidis arvutisse ning trükitakse dokumenti. See muudab dokumentide võltsimise eriti keeruliseks. ID-kaarte ja uue põlvkonna passe trükitakse ainult ühes mitme kuulindla uksega kaitstud trükikojas Tallinnas ning dokumentide tegemiseks vajalik tehnika maksab miljoneid eurosid. Seni pole leitud ühtegi võltsitud ID-kaarti ega uue põlvkonna passi.

Dokumentidel on mitu kergesti kontrollitavat turvaelementi, mida saab katsuda ja vaadata ilma eriseadmeteta. ID-kaardi esiküljel on sõrme all kõrgemana tunda kodakondsust tähistav täheühend, kodanikel EST ja välismaalastel vastavalt kodakondsusele FIN, SWE, UKR jne. Inimese foto kõrval on taustast kõrgema joonega Eesti Vabariigi kontuur. Kaardi vasakul poolel, omaniku allkirja näidise ja mikrokiibi vahel on vapilõvi, mille optiliselt muutuv trükivärv muutub olenevalt vaatamise nurgast rohelisest kuldseks.

Kaardi tagaküljel on vasakus ülemises nurgas mitmekordne laserkujutis, mille rasterpõhjal liiguvad ja vahelduvad isikukood ning kaardi kehtivuse lõppemise aasta. Paremas servas keskel on mitmevärviliselt veikleev kinogramm, millel on kaarti pöörates võimalik näha Eesti kaarti ja kirja EST. Natuke kõrgemal olev väiksem ja tumedam laik on latentne filterkujund, milles olev kiri EST muutub kaarti pöörates mustast heledamaks.

Võimalus võrrelda fotosid

Politseitöös on ette tulnud juhuseid, kus korra-rikkumise tõttu kinnipeetu isik on politseiosakonnas kindlaks tehtud tema ütlusi rahvastikuregistri andmetega võrreldes. Hiljem on selgunud, et kinnipeetu on nimetanud võõra inimese andmed ja kui registris fotot pole, siis ei saa ka nägusid võrrelda.

Kodakondsus- ja Migratsiooniamet töötas 2002. aasta lõpus välja võimaluse kontrollida ID-kaardi ja uue põlvkonna passi omanike andmeid KMA andmebaasist. 2003. aasta algusest on paljud politseinikud kontrollinud inimese isikut ja vaadanud ka fotot Interneti kaudu. Mõne aasta pärast saab kontrollida nõnda kõigi Eestis ID-kaardi või passi saanud inimeste andmeid.

Isikutunnistus esimese vabariigi ajast

Eesti Vabariigi iseseisvumisel pärast võidukat Vabadussõda jagunesid isikut tõendavad dokumendid kaheks: riigisiseseks kasutamiseks oli isikutunnistus ja välisreisideks välispass. Juturaamatu moodus siniste kaantega reisidokument anti tihti välja üks kogu perekonna peale, seal olid lisaks abikaasade isikuandmetele ja piltidele kirjas ka laste andmed. Isikutunnistus, nagu nimetuski ütleb, oli ühe inimese andmetega ning väiksem. Eelmise Vabariigi aegu rõhutati isikutunnistuse vajalikkust lausega: "Hobusel on pass, inimesel on ikka isikutunnistus."

Eesti sundliitmisel Nõukogude Liiduga võeti kasutusele uus süsteem. Isikutunnistuse asemele tuli kasutusele sisepass ning välisreisideks sai taotleda välispassi. Nõukogude dokumentide värv ja sisu olid Eesti omadest erinevad. Sisepass võis inimesel käes olla aastakümneid, vanuse suurenedes oli vaja ainult pärast 25. ja 45. sünnipäeva lasta uus pilt kleepida. Välispass anti tavaliselt välja konkreetseks välisreisiks, üksikutele inimestele ka pikemaks ajaks.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel said kodanikud siniste kaantega kümneaastase kehtivusajaga passi, mis on sisult ja vormilt reisidokument. Esimesed siniste kaantega Eesti passid anti välja 1992. aasta lõpus. ID-kaarte hakati väljastama hiljem, 28. jaanuaril 2002. Sellest päevast alates on Eesti elanikul passi vaja üksnes välisreisideks.

Lisateavet isikut tõendavate dokumentide kohta saab KMA infolehtelt www.pass.ee

Välismaalastele antavad isikutunnistused algavad seerianumriga "B", samuti on tagaküljele lisatud andmed välismaalase elamis- ja tööloa kohta.

Eelmise Vabariigi ajal öeldi, et hobusel on pass, inimesel on ikka isikutunnistus.

Politseikolledž on hüppe

Merle Kuum

Tartu Politseiprefektuuri vanemkonstaabel

Juba üle kümne aasta saadab Sisekaitseakadeemia politseikolledž igal kevadel ellu kümneid erialase kõrgharidusega politseiametnikke. Mis saab äsja koolipingist tulnud noortest edasi, kui kooliüksed on seljataga sulgunud?

Pärast kõigi politseiteenistusse asumise nõuete täitmist ja erialahariduse omandamist asub politseinik tavaliselt tööle politseinooreinspektori, politseiinspektori või harvematel juhtudel ka politseivaneminspektori ametikohale. Et praegu Eestis noorempolitseiametniku väljaõpet enam pole, omandavad tänased Politseikooli ja Sisekaitseakadeemia politseikolledži kadetid lõpetades vanemametniku kutse, mis tööle asumisel tähendab enamasti politseiinspektori või politseivaneminspektori ametikohta. Edasine tõus karjäärireedelil sõltub aga suuresti juba ametniku enda võimekusest ning ka vabade töökohtade olemasolust asutuses.

Ajavahemikul 1996–2002 on Sisekaitseakadeemia päevase õppevormi lõpetanud 431 noort spetsialisti, neist 301 meest ja 130 naist. Pärast kooli lõpetamist on nende esimesed ametikohad olnud alates nooremspektoriga kuni komissarini. Nii näiteks asus nooremspektoriga tööle 19, inspektoriga 187, vaneminspektoriga 55, juhtivinspektoriga 11 inimest ja komissarina üks inimene.

2002. aasta lõpuks olid Sisekaitseakadeemia politseikolledži lõpetanute ametialased saavutused järgmised:

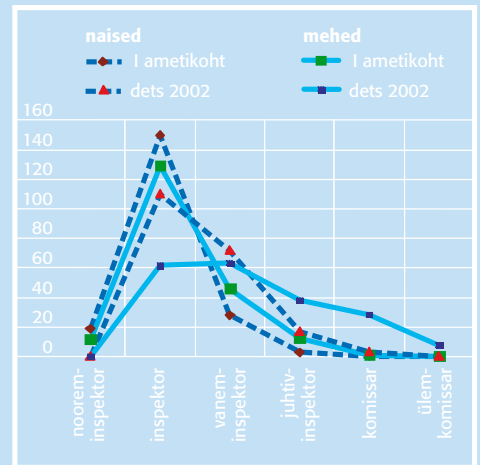
- politseinooreinspektori ametikohal ei tööta mitte ükski lõpetanuist ehk 0%;
- politseiinspektori ametikohal töötab 87 lõpetanut ehk 31%;
- politseivaneminspektoreid on 76 ehk 28%;
- politseijuhtivinspektoreid on 34 ehk 12%;
- komissari ametikohal töötab 24 ehk 9%;
- ülemkomissare on 6 ehk 2%.

Lõpetanute osakaal politseis

Kõrgemate politseiametnike ametikohti oli eelmise aasta lõpu seisuga Eesti politseis 224, millest oli täidetud 196 kohta (88%). Neist 31 kohta (umbes 16%) pidasid Sisekaitseakadeemia (SKA) päevaõppe lõpetanud. Vanempolitseiametnike ametikohti oli 2886, millest 200 kohal (7,6%) töötasid SKA päevaõppe lõpetanud. Noorempolitseiametnike ametikohti oli 738, kuid SKA lõpetanuist ei töötanud sellel kohal 2002. aasta lõpus mitte keegi. Vaadeldes SKA lõpetanute eelistusi

Autor kirjutas artikli enese 2003. aastal valminud Sisekaitseakadeemia politseikolledžis kaitstud lõputöö "Sisekaitseakadeemia politseikolledži lõpetanute karjäär politseis" põhjal.

Mehed vs. naised

Meeste ja naiste edukuse võrdlus esimese ametikoha ning 2002. aasta detsembriks saavutatud ametikoha järgi.

töövaldkonna valikul, siis on kõigist kohe pärast lõpetamist tööle asunuist 188 noort (66%) valinud töösuunaks kriminaalpolitsei, korrakaitseosakondadesse on tööle asunud umbes 20%. Kriminaal- ja korrakaitsepolitseinikest eraldi arvestatakse Julgestuspolitsei politseiametnikke; sinna on pärast SKA lõpetamist tööle läinud 7 inimest.

Liikumine politseiasutustes

Struktuuriüksusesiseste muutuste kõrgpunktiks on kujunenud teine aasta, millest võib järeldada, et värskest tööle asunud noored otsivad seni endale sobivat nišši politseis. Suhteliselt suur on asutusesisene ametikohtade vahetus esimese nelja aasta jooksul, misjärel see väheneb. Politseistruktuuriüksuse vahetuse kõrgpunktiks on kujunenud neljas aasta. Pärast neljandat aastat väheneb liikumiste arv oluliselt ning need ühtlustuvad.

Kui politseiasutustesisene ja politsei eri struktuuriüksuste vahel on liikumine teise ja neljanda aasta vahel, siis kõige suuremal arvul on tõuse ametireedelil teisel ja kolmandal aastal. Oletatavasti kulub esimene aasta lõpetanuil sisseelamisele ning alles pärast seda, kui on end ka tööandjale näidanud, algavad muutused ametireedelil. Teisel ja kolmandal aastal saadakse ametikõrgendusi valdavalt nõnda: politseinooremspektoriga saab politseiinspektori või politseiinspektoriga politseivaneminspektori.

Võrreldes esimesi töökohti, on mehed saanud

lauaks karjääriredelil

Karjääriredel tippu

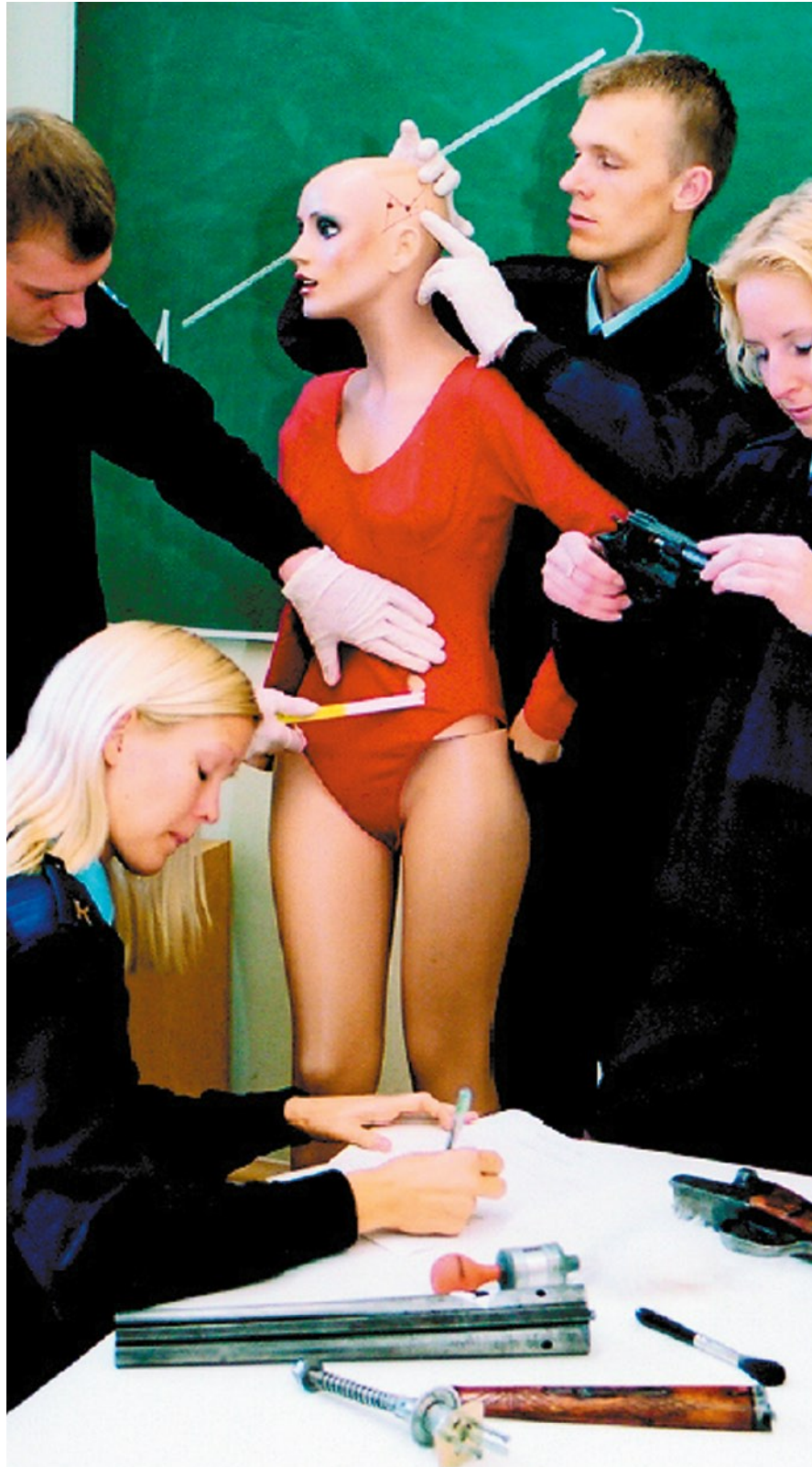
- 0–25** *ettevalmistus*
hinnatakse erinevaid võimalusi ja omandatakse seejärel valitud elukutse
- 18–25** *esimesed tööaastad*
põhiülesanne on saada soovitud asutusse töökoht ning sobiv amet
- 25–40** *varajane karjäär*
õpitakse tundma ameti ja organisatsiooni reegleid, kohanetakse valitud ameti ja asutusega ning alustatakse liikumist seatud eesmärkide poole
- 40–55** *karjääri kuldaeg*
täpsustatakse või muudetakse juba seatud eesmärgid, saavutatakse töö produktiivsus ning hõivatakse kõrgemad ametikohad
- 55–** *hiline karjäär*
püütakse säilitada produktiivsus ja kõrge enesehinnang ning valmistatakse pensionile minema

rohkem kõrgemaid ametikohti kui naised, kuid siiski võib väita, et esimese ametikoha järel areneb meeste ja naiste karjäär üsna võrdselt. Meeste ja naiste suhtarve inspektori ametikohal võrreldes on näha, et politseiinspektarina töötab naisi umbes 2/5 võrra rohkem kui mehi. Politseivaneminspektori ametikohal on need suhtarvud aga aasta lõpuks peaaegu võrdsustunud. Juhtivinspektori ametikohti on meestel umbes poole võrra rohkem kui naistel. Komissari ametikohani on jõudnud ainult kaks naist ning ülemkomissariks pole saanud ükski naine.

Eespool mainitu põhjal võib üheselt järeldada, et mehed on politseis teinud oluliselt edukamat karjääri kui naised. Põhjuseid selleks on ilmselt mitu: ühest küljest on politsei puhul tegemist rohkem n-õ meheliiku organisatsiooniga, kuhu naised hästi ei sobigi, mistõttu karjääri tegeminegi on keerulisem; teiselt poolt pidurdavad naiste võimalusi suure tõenäosusega ka perekond ja lapsed.

Lõppkokkuvõtteks võib aga nentida, et Sisekaitseakadeemia politseikolledži lõpetanud on Eesti politseis hinnatud ja vajalik tö jõud, kes saab edukalt hakkama nii politseiorganisatsioonis kui ka üldisel tööturul.

Sisekaitseakadeemia
politseikolledži haridusega
noor tööturul hätta ei jää.

Põlva Politseiprefektuur 100% pühendumust

Tihti peale ei jagu selles karmis statistilises politseimaailmas piisavalt tähelepanu neile, tänu kelle tublile tööle need ilusad arvud tabelitesse ilmuvad. Kuigi tegelikult väärriks iga meie töötaja tublidus lehepinda, tutvustame seekord oma asutust seitsme värvika isikuse ja eeskujuliku politseiniku kaudu.

Ave Lillemäe

Põlva Politseiprefektuuri
pressiesindaja

Kolleegid: Piret on tunnustatud spetsialist, kellega teevad meeleldi koostööd nii uurijad, jälitusametnikud kui noorsoopolitseinikud.

Piret Kägo

24aastane Piret töötab Põlva politseis uurijana neljandat aastat, tegeldes füüsilise või seksuaalse vägivalga ohvriks langenud alaealiste juhtumitega.

Piret ütleb, et tööga ühenduses šokeerib teda kõige rohkem see, kui väärastunuks võib ühiskond muutuda – kord läbielatud õudust ei kustuta mälestustest ka parim psühholoog. Mõistes hukka ahistajate tegusid, jätkub Piretil inimlikku mõistmist nii ohvri kui ka kurjategija puhul, sest Piret on sunnitud sageli tõdema – tänane kurjategija on olnud eilne ohver.

Tööst vabal ajal armastab Piret koos sõpradega aega veeta. Samas loeb ta meeleldi raamatuid, veetes õhtuid kodus ning tutvudes ajaloo suurkujude elulugudega. Otsides seda saladuslikku mis-ki, mis mõne inimese teistest nii erinevaks teeb, on Piret avastanud, et tegelikult on suuri tegusid korda saatnud inimesed olnud väga sarnased kõigi meiega – nad on rõõmu tundnud, kannatanud, langenud ja vigadest õppima pidanud nagu iga teinegi. Ehk sellestki pisut innustatuna otsustas Piret sel aastal lisaks Sisekaitseakadeemia politseerialale omandada teise kõrghariduse Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas.

Aivar Zimm

43aastane Aivar on küllap Põlva prefektuuri kõige põnevama natuuri ja näiliselt vastuolulisemate hobidega konstaabel. Tuntuim on mees oma kirgliku mootorratta-armastuse poolest. Eelmise aasta lõpus asutas ta kohaliku motoklubi Põlvassegi.

Aivar ütleb, et oma töös on tal motondusest kasu, sest need noored, kes on kord motoklubiga ühinenud, enam kuritegelikule teele ei kipu. Lisaks aitavad noored sõbrad motoklubist nii mõnegi juhtumi info "valgeks" muuta. Teinekord aitab jälle kurjategijat rääkima panna musta naha ja neetide psühholoogiline surve.

Karmis mootorrattamehes on peidus tundlik kunstnikuhing – Aivar armastab iluaiandust ning loodust; metsast ja rabadest kaasa korjatud materjalidest valmivad prefektuuri töötajaid ikka ja jälle üllatavad kompositsioonid.

Konstaablina peab Aivar tähtsaks iga inimese ärakuulamist, sest "las uhkeid avastusi teevad krimkad, konstaabli töö on inimest nende väiksemateski muredes aidata". Pealegi leiab Aivar, et tegelikult väikest muret ei olegi, vähemalt politsei poole pöördunud abivajaja jaoks.

Kolleegid: Aivar on omamoodi aktivist – kui miski talle meeldib, siis süveneb ta sellesse jäägitult.

100% inimlikkust

Intsikurmu lauluväljaku mahapõlemise ööl ei olnud Aivar valves. Paar päeva enne õnnetust oli ta teiste põlvalastega koos seda kohta koristanud. Sündmuskohale jõudis Aivar politseinikest esimesena ja oli juba tee peal justkui möödaminnes tuttavate käest teada saanud lõkemeistrite nimed.

Kolleegid: Sellise tempoga edasi tormates saab Katrinist viie aasta pärast esimene naispolitseinjärektor.
Katrin Satsi

Meespolitseinikud tunduvad olevat üsna solidaarsed ühes küsimuses – naisega patrulli minna justkui ei tahaks. Eelmise aasta detsembrist Räpina konstaablina töötava Katrini kohta see reegel ei kehti, temaga julgeb patrullireidile minna peaaegu iga meeskolleeg. Tegelikult ei oskagi nad täpselt öelda, miks. Katrin ise arvab, et politseiniku elukutse valinud naine peab endale teadvustama, et enam ei ole võimalik nina kirtsutada – on vaja sopas sorida, sorid; vaja jookidut tassida, teed sedagi; ja alati peab olema valmis partnerit turvama.

Hirmu tunda ei jää 35aastase Katrini sõnul väljakutsele minnes lihtsalt aega. Siis tuleb mõelda teistele asjadele, keskenduda sellele, mida on vaja teha, ning oma jõudu õigesti hinnata. Just nii tegi Katrin ka Räpina metsas öisel ajal 7 kilomeetrit kurjategijat taga ajades. Meespartneri vähm lõppes enne otsa. Teades, et jõuga meessoost jooksikust jagu ei saa, rabas Katrin teda ootamatusega, küsides, mida noormees nii hilja metsa vahel teeb. Alles siis, kui partner oli kohale jõudnud, sunniti kurjategija politseiautosse istuma. Ülemust hämmastab Katrini võime anda

tööl endast maksimum, teades samas, kui palju ta kodus peab jõudma, sest seal ootavad politseinikust ema igal õhtul koju piirivalvurist abikaasa ja kolm last – viieteistkümne Katre, kümne Kristjan ja kaheksane Kärt. Neile lisandub nädalavahetustel ja koolivaheaegadel Tilsu lastekodust neljateistkümne Ismo, kellele Satside pere on juba neljandat aastat tugipereks.

Ise ilma ema-isata vanaema hoole all kasvanud Katrin ütleb, et võimalus elavale hingele head teha kaalub üles igasuguse materiaalse luksuse. Satside peres on olemas kõik, mida eluks vaja. Nelja lapse armastus on aga luksus, mida vaid vähestel on ette näidata.

Helmer Hallik

Liialdamata võib öelda, et Põlvamaal töötab üks Eesti politsei tipptegija. Vähem kui aastaga 47 kilo katanud Räpina politseijaoskonna pealik Helmer Hallik on kahtlemata edukaim politseinikust kaalujälgija. Ja mitte ainult – kõnesoleva aasta kaalujälgijate mõõduvõtmisel võitis tahtekindel mees Eesti parima meeskaalujälgija tiitli ning publiku jäägitu poolehoidu.

Nüüdseks on tervislik toitumine ja pidev liikumine Helmerile eluviisiks kujunenud. Tervislikke eluviise rakendab ta ka tööl, “auto seisab maja ees, ise liigun” on tema moto lühemate käikude puhul.

Muidu on Helmer väga seltskondlik inimene – sõprade seltsis peetavad suvised grillipeod on juba traditsiooniks muutunud. Talveõhtuid sisustab ta laulmisega, juba viiendat aastat käib ta Räpina kammerkooris bassihäält tegemas.

Muuseas ei ole Helmer juba aasta joonud ühtegi pudelit õlut. Algul seetõttu, et kaal väheneks; hiljem ei leidnud ta sellest “mõrust veest” enam mingit mõnu. Ise kinnitab ta, et nii jääb see elu lõpuni. 30aastane Helmer on kümnest politseinikuaastast kuus töötanud konstaablina. Konstaablitöö meeldis talle, sai inimestega suhelda ja nende usaldust võita. Võidetud usalduse hoidmiseks peab olema aus ja avialmis, sest inimesed

Kolleegid: Helmer paistab silma oma oskusliku analüüsivõime ja tulevikunägemusega.

näevad hoolimatu politseiniku nagunii läbi.

Jaoskonnas juhtohje hoidvale Helmerile teeb head meelt see, et Rápina inimesed mitte ei kaugene politseist, vaid lähenevad talle. Patrullmeeskonna mobiilnumbrit teavad nüüdseks paljud linnaelanikud. Rápina linnas, muide, on selle aasta nelja esimese kuuga toime pandud vaid viis vargust.

Vladimir Ussanov

48aastane Volli on üks omaette mees. Oma ko-

Kolleegid: Väga hea kolleeg, kel on palju hobisid ja kes suudab nende kõigiga ka ühesuguse pühendumisega tegeleda.

dukohas kaitseb ta korda juba kahekümnendat aastat, poole sellest ajast uurimist toimetades. Oma tööd teeb Volli täie tõsidusega, kusjuures oskab kõigega toime tulla ilma kärata ja silma torkamata.

Volli põnevaid hobisid teavad Rápina politseis kõik. Ei ole just palju inimesi, kes oma väärtusliku suvepuhkuse ajal jalad selga võtaksid ja mööda Euroopat rändama kolistaksid. Volli puhul on selline teguviis tavaline. Enamjaolt avastab ta maid jalgratta seljast, kolm aastat tagasi suundus Volli Euroopa-tuurile jalgsi. Ringreis seitsme riigi kaudu Itaaliani ja tagasi kulges aeg-ajalt bussiga, enamasti siiski jalgsi. Ööbis rännumees lageda taeva all magamiskotis. Loodusega on Volli üldse sina peal. Põllumajandusülikoolis loodushuviga nakatunud mees armastab käia linde vaatlemas ja taimi otsimas. Eriti põnev on, kui mõni haruldus ette satub. Lisaks on Vollit ka musikaalsusega õnnistatud – ta mängib klaverit ja akordioni ning on juba 15 aastat laulnud Rápina koorides baritoni. Vahetevahel mängib ta politseijaoskonnaski klaverit, mida kuulevad ka kainenemas olevad isikud.

Kolleegid iseloomustavad Vollit kui isevärki põnevat isiksust, kes kõnnib ringi nagu salaagent – selline tõsine ja vaikne. Ülemus iseloomustab Vollit kui väga head kolleegi, kes suudab lisaks tööle kõigi oma erinevate hobidega võrdse pühendumusega tegeleda.

Raivo Tenso ja Jaanus Sulaoja

Pealiskaudsel vaatlemisel võiks arvata, et paa-dunud kalameestena näkkab Raivol ja Jaanusel töö juureski – viimase poole aasta jooksul on silmatorkavamaid töösaavutusi ette näidata just neil. Lisaks igapäevastele “pisikaladele” liikluse ja avaliku korra hoidmise alalt on meestel letile lüüa ka tõeliselt “kogukaid tükke”, nagu jõusööda- ja metsavaraste avastamine ning ridaelamu tühjana seisvas korteris öösel puhkenud kahjutule kustutamine – meeste tähelepanelikkus ja kiire reageerimine päästis vägagi tõenäolisest vingusurmast viis perekonda.

Vedamine? Korra võib ju juhtumi otsa komistada, väga hea õnne korral kaks kordagi. Aga kolm? Kahtlane. Nii arvavad Raivo ja Jaanuse saavutustest kolleegid. Nood pidavat hoopis väga tõsised töömehed olema, kes on endale täpselt selgeks teinud, kuidas tuleb tööd teha – sellest need tulemusedki.

Mehed ise on tagasihoidlikud ja tõsised. Politseinik peabki oskama olulisi pisiasju tähele panna, on nad oma tegemisi kirjeldades napisõnalised.

Korrapidaja räägib, et Raivo ja Jaanusega on lust koos töötada: kui neile ülesanne antud, pole selle täitmist vaja kontrollida, mehed teevad töö kindlasti ära. Oma töös on nad täpsed, konkreet- sed ja järeleandmatud. Kui vorm seljas, pole naljategemiseks mahti. Korrarikkujate vastu need mehed halastust ei tunne. Samas on nad suhtlemises soliidised ja tasakaalukad, osates olukordi ilma häält tõstmata lahendada.

37aastane Raivo ja kolmekümnene Jaanus on enamiku oma politseiajast olnud välitöödel. Paarimeestena on nad töötanud umbes neli aastat.

Koostööst inimesega, kes on ebameeldiv ja liiga erinev, head nahka ei saa, selles on mõlemad mehed veendunud, sest paarimehed peavad omavahel sobima. Raivo ja Jaanus sobivad, seda kinnitavad kolleegid kui ühest suust. Meestel on

Kust tulevad head juhid?

Põlva politsei uus poliitika

Meie kasvatame oma juhid ise. Põlva prefektuuris on kõik juhtivatel kohtadel töötavad inimesed omad – Põlvamaal kasvanud ja siinses miilitsas/politseis sammhaaval karjääriredelit pidi ülespoole tõusnud.

Prefekt Aleks Uibo: “Vahel jääb arusaamatuks mõne politseijuhi nutulaul, et neil ei ole prefektuuris kedagi, keda juhtivale ametikohale võiks edutada, ning arvamus, et juhte tuleb ilmingimata importida. See ei vasta tõele. Igas prefektuuris on need inimesed olemas, vaja on nad lihtsalt üles leida ja neid usaldada. Loomulikult tuleb neid algul juhendada ja abistada, mis nõuab tõsist tööd. Aga selleks ju juhtkond ongi, et oma meeskond luua ja selle nimel vaeva näha.”

Parimad tulemused rohujuuretasandilt

Iga piirkonna konstaablina koos töötab kindel kriminaalosakonna töötaja. Üheskoos tehakse tööd ning jagatakse ka vastutust piirkonna turvalisuse ja töötulemuste eest.

Prefekt Aleks Uibo: “Muudatuste eesmärk oli liita kriminaal- ja korrakaitseosakonda. Nüüd on meil varasema kahe politsei asemel üks ühtne politsei. Paranenud on nii kollektiiv kui ka töötulemused – esimeses kvartalis avastati Põlvamaal 67% kuritegudest.

Ühine vastutus aitab töötulemusi igas mõttes parandada. Kui ka kriminaalpolitsei hoolitseb piirkonna kuritegevuse ohjeldamise eest, jääb konstaablil rohkem aega preventiivtööks. Nii on konstaablil parem ülevaade piirkonnas toimuvast, sest varem kuritegusid teisele osakonnale üle andes kadus sageli selge ülevaade kuritegevuse hetkeseisust.

Hea on ka see, et kriminaaltöötajal kujuneb side ühe piirkonnaga – tekib ülevaade, infopagas ja sidemed; paremini on märgatavad ka väikesed muudatused. Konkreetne piirkond tekitab konkreetsema vastutustunde.”

Mida arvatakse prefektuuris prefektist?

“Paremat prefekti pole varem Põlvas olnud. Aleks on professionaal, kes tunneb kõiki politseivaldkondi. Ta oskab alluvatega suhelda ja teeb kõik selleks, et need oma tööd rahulikult teha saaksid. Kui suurem osa prefekte keerab tööle tulles kõik pahupidi, tuues kaasa oma meeskonna ja viies sellega töötajad vähemalt pooleks aastaks stressi, siis toimis Aleks nagu vana kala: vaatas, mis meil toimub, ja tegi vaikselt prefektuuris kõik omamoodi, kasutades selleks vaid sisemist reservi.”

“Aleks on vist esimene prefekt, keda alluvad töölesaabumise aastapäeva puhul lilledega meeles pidasid. Minu arvates iseloomustabki see prefekti kõige paremini.”

Kolleegid: Kui kõik meie mehed oleksid sellised, poleks patrullmeeskonna juhtidel vaja tööle tulla.

palju ühiseid huve, näiteks kalapüüdmiskirg. Mõlemal on kuldsed käed – Raivo armastab vanade autode kallal nokitseda, Jaanusel on annet puutööde peale.

“Sündinud politseinik” Raivo on rahulik nii tööl kui ka väljaspool tööaega. Jaanus on mundrist välja pääsenuna lõbusam ja jutukam, koosistumistel võtab kitarrigi kätte ja laulab, seda muidugi vaid valitud seltskonnale. “Nii me siis teineteist tasakaalustame,” arvab Raivo.

Õnneks pole Raivo ega Jaanus veel selgeks õppinud tänapäeval poppi kontseptsiooni mehe sõna kohta: mille mees annab, selle ta ka võtab. Patrulli minnes lubavad mehed korrapidajale tagasi tulla seitsme joobes juhiga, ja sõnapidajate meestena selle sõna klassikalises tähenduses lubadus ka täidetakse.

Eesti on politseihariduse lipulaev

Mida teeksid, kui keegi sind keset ööd küsimusega “Millal sa viimati midagi uut õppisid?” üles ärataks? Ilmselt nagu enamik meist üritaksid meeleheitlikult meelde tuletada, millal see nüüd õieti oligi, mil sa viimati koolis käisid

Hollandlasest politseihariduse spetsialist **Dirk van Vierssen** (56), kes osaleb teist aastat Eesti uue politseiharidussüsteemi väljatöötamises, usub, et tegelikkuses annab igapäevaelu meile iga hetkega samamoodi väärtuslikke õppetunde nagu ka kooliharidus.

Holland otsustas oma politseihariduses uued tuuled puhuma panna kaks aastat tagasi. “Seisime täpselt sama probleemi ees, nagu on Eesti praegu – haridus, mille politseinikuks õppida soovija saab koolipingist, ning oskused, mida talt nõutakse, kui käes on reaalselt tööle hakkamise aeg, erinesid üksteisest nagu öö ja päev,” põhjendab van Vierssen.

“Et seda lõhet vähendada, töötasime Hollandi politsei vajaduste põhjal välja uued õppekavad, milles suure osa moodustab praktiline tegevus tulevasele töökohal. Esimene lend uue süsteemi järgi politseikoolis õppijaid lõpetab Hollandis aastal 2005. Et aga igal riigil, rahvusel ning politseisüsteemil on omad iseärasused, tuleb Eesti jaoks välja töötada täiesti uus ja Hollandist erinev õppekava,” tutvustab van Vierssen oma tööõhku Eestis.

Suurim erinevus Eesti ja Hollandi vahel on Dirk van Viersseni arvates aga inimeste suhtumine haridusesse. “Märkan üllatusega, et paljud siinsed spetsialistid teevad palehigis oma magistri- või koguni doktoritööd ja seda kõike vaid selleks, et saada paremat ja kõrgemat töökohta. Tihtipeale kaitstakse kraad teemal, millega igapäevatoos pole kõige vähematki pihta hakata,” on ta häämingus, “milleks kulutada oma aega ja raha teadmiste omandamiseks, mida ilmselt kunagi praktikasse rakendada ei plaanita.”

Teine suur erinevus kahe riigi politseihariduses on van Viersseni arvates õppeviis. “Hollandis on raske leida klassruumi, kus õpetaja peab loengut ja kogu klass on pelgalt kuulaja rollis. Toimuvad seminarid ja arutelud, teadmisi omandatakse ja kinnistatakse pidevates diskussioonides õpilase ja õpetaja vahel. Eestis aga, avades ükskõik millise õppeasutuse ukse, näeme just sedasama õpetajalt-õpilasele skeemi. Õpitakse pigem selleks, et edukalt sooritada oma eksamid ja arvestused.”

“Tihtipeale on mulle üritatud selgitada, et erinev suhtumine haridusesse on tingitud erinevast taustsüsteemist ja kultuuriruumist. Minu arvates pole aga neil kahel asjal üksteisega midagi pistmist. Kui ma jalutan Raekoja platsil, näen ma seal täpselt samasuguseid noori nagu Amsterdamis tänavatel. Järelikult on küsimus siiski süs-

Dirk van Vierssen usub, et uuel politseiharidusel on Eestis suur tulevik.

teemis eneses.” Kuidas seda suhtumist muuta? “Ennekõike tuleb teha algust suhtumise muutmisega õpitavasse. Kui õpilane näeb, et seda, mida ta õpib, saab ta sealsamas ka kohe praktikas kasutada, kinnistuvad teadmised paremini ning tekib suurem huvi õpitava vastu. Edukas õppekava läbimine annab õpilasele reaalse võimaluse saada heaks spetsialistiks. Samuti aitab osaline õppetöö korraldamine väljaspool klassiruumi õpilasel juba kooliajal kergemini selgeks saada, mis tööd ta tulevikus tegema hakkab.”

Dirk van Vierssen näeb uue politseiharidussüsteemi kiires ellurakendamises suurt šanssi Eestile: “Kui Eesti peaks liituma Euroopa Liiduga, saaksite seal olla tänu oma uuele haridussüsteemile teistele liikmesriikidele juba nõustajaks ja eeskujuks.”

Toimetus

Uue politseihariduse 10 kasumomenti

1. Et oleme Euroopa politseihariduse eesliinil, on võimalus asuda koolitama ka teisi riike.
2. Igaüks saab oma sõna sekka öelda, et muuta politseiharidus paremaks.
3. Projektiga kaasatud inimesi ootavad ees välisreisid.
4. Iga piirkond saab uue konstaabli, kes tuleb pärast kooli lõpetamist prefektuuri tagasi.
5. Saad endale paremate oskustega kolleegi.
6. Õpilane saab võimaluse kohe lülituda politseiellu.
7. Õpilase enesetunne on parem, kui ta oskab töös esilekerkivaid situatsioone hästi lahendada.
8. Võimalus avardada ja kiirenda oma haridusteed.
9. Õpetajatele uus väljakutse.
10. Projektiga kaasatud inimesed on pideva tähelepanu all, elu on vaheldusrikkam.

Mais-juunis on lapsed Lõvi Leoga kindlasti kohtunud Eesti erinevates paikades, sest Lõvi Leo kevadtuuri ajal on lõvipoiss palju reisinud. Aga 1. juunil, lastekaitsepäeval käis Leo Tallinna Loomaaias Villi perepäeval. Leo oli väga rõõmus, et sõber Villi teda mees pidas ja külla kutsus. Leo korraldas lastele jalgratta vigursõitu. Villi proovis ka. Et Villi saba kodarate vahele ei jääks, pidi Leo teda natuke aitama.

Leol oli loomaaias väga huvitav. Eriti meeldisid talle elevandid. Leo tahtis elevante kohe päris lähedalt vaatama minna, aga ...

Lapsed, kas loomaaias tohib loomade piirdeaiale või kooni sellest üle ronida? Kes on Lõvi Leo sõber Villi? Mida teast teate? Kirjutage meile! Tublidele kirjutajatele saadame auhinnad.

Lõvi Leo oli oma jalgratta üles leidnud, eksami õnnelikult ära teinud ja sõitis nüüd jalgrattaga julgesti linnas ringi. Ühel päeval nägi Leo pargis, kus suur spordiväljak asus, väga palju politseinikke. "Politseioperatsioon!" ütles Lõvi Leo teadjalt. "Ei, Lõvi Leo, politseinikud lähevad treeningule. Varsti on politsei meistrivõistlused!" kuulis Leo kedagi ütlevat. Leo vaatas ringi ja nägi politsei spordijuhti Antsu staadioni poole kiirustamas. "Tule ka, Leo, sina tahad ju politseinikuks saada, aga iga politseinik peab olema tugev, kiire ja osav!" kutsus spordijuht. "Kas tohib?" küsis Leo kahtlevalt, aga Ants naeratas ja ütles: "Muidugi tohid! Aga sa võiksid oma jalgrattaga kiiresti pargivärava juurde sõita. Mul jäi sinna põõsaste vahele veel sporditarbeid, ole hea, too need staadionile." Leo sõitis kiiresti pargivärava juurde, vaatas ringi, aga sportimisvahendid talle silma ei hakanud. Leo kahetses, et polnud küsinud, millised spordivahendid pidid põõsastes olema, aga nüüd oli tal piinlik tühjade kätega tagasi minna. Leo asus otsima. Lapsed, aidake Leol sportimisvahendeid leida ja kirjutage ka, milliste spordialadega politseinikud sel päeval staadionil tegelesid ning mis sporti politseis veel tehakse.

Eelmises numbris leidsid Lõvi Leo jalgratta põõningult üles Renata Lukk Läänemaalt, Herik Aug Saaremaalt, Pille Soodla Hiiumaalt, Oliver Puusepp, Regina Lukk Läänemaalt, Marit Iila Viljandist ja Kristi Pähkel Tallinnast. Lapsed soovitasid Lõvi Leole, et jalgrattaeksami ei ole tarvis kohe kindlasti mitte karta, kui kõik on kenasti õpitud ja sõitmiski enne harjutatud. Ka seekord saavad viis kiiremat kirjutajat politseiembleemiga kingituse.

Renata Lukk Läänemaalt saatis Lõvi Leole sellise toredate luuletuse.

Lõvi Leo

Lõvi Leo nüüd linnast tuli, alles püüdis päti, sulii. Lõvi Leo on tore mees, tal on embleem lipsu sees. Mulle meeldib Lõvi Leo, tal on korralikud teod. Mõnes linnas ta korda peab, korda autod seab. Kes ei tea, kes on Lõvi Leo, see temaga end seob. Oi kui tubli oled, Leo, tegid suure-suure heateo. Lõvi tuli mulle teatama, et läheb kihutajat peatama.

Eelmises ajakirjas ilmunud fotol oli Konstaabel Hundu. Hundu tundsid ära Renata Lukk Läänemaalt, Herik Aug Saaremaalt, Pille Soodla Hiiumaalt, Regina Lukk Läänemaalt, Marit Iila Viljandist ja Kristi Pähkel Tallinnast.

Hundu ülesanded on Renata ja Regina arvates

- parandada üldist korda,
- teenindada piirkonna elanikke,
- hoida ära õigusrikkumisi,
- lahendada avaldusi ja teateid,
- koguda infot,
- õpetada lastele liikluskäitumist.

Herik Saaremaalt arvab, et Hunt Kriimsilm püüab pätte ja kaitseb inimesi ning nende asju pahade eest ja õpetab lastele ka korda. Pille Hiiumaalt usub jällegi, et Hunt Kriimsilma ülesanne on pabereid täita.

Sport esimesel iseseisvusajal

Politseinikud on ajast aega ammutanud tervist, jõudu ja osavust kehakultuurist ning spordist. Kõrge spordivaim esimese vabariigi aegses politseis viis mõned neist koguni olümpiamängudele.

Mai Krikk
Politseiameti
vaneminspektor

Sporti hakkasid politseinikud tõsiselt tegema juba paar aastat pärast Vabadussõja lõpu. 1923. aastal tutvustas Eesti Politseileht keskaalu tõstjat Saul Hallapit, kellele kuulusid maailmarekordid vasaku käega rebimises ja parema käega tõukamises.

Eesti politsei esimene spordiring loodi Tallinnas 7. aprillil 1923. aastal ja selles oli 50 liiget. Viisteist aastat hiljem oli üle Eesti aga juba 12 spordiringi, kuhu kuulus kõigest 1800 politseinikust 1500.

1927. aastal asutati Eesti Politsei Kehakasvatuse Organisatsioonide Liit, mille hing ja eestvedaja oli mitmekülgne sportlane Heinrich Tann. Juba aasta pärast liidu asutamist algas aktiivne üleriigiliste spordiürituste korraldamine. Võisteldi nii kergejõustikus kui ka raskejõustikus. Politseinike hulgas olid eriti populaarsed jooksmine (murdmaajooks, ümberlinnajooksud), ujumine, laskmine, jalgrattasõit, suusatamine ning pallimängud. Korraldati nii prefektuurisisesed võistlusi kui pisteti rinda ka kaitseliidu, piirivalve ja välismaa sportlastegagi. Tallinna ja Riia politseinike jõukatsumine toimus esimest korda 1926. aastal Tallinnas. Eesti ja Soome politseinikud võistlesid omavahel mitmel alal, kuid kõige tihedamalt korraldati laskevõistlusi. Parimate laskurite selgitamiseks saadi kokku kümnel kor-

Eesti võidukas laskemeeskond Helsingis. Tagareas 1. Eduard Sihv, 4. Heinrich Siirma, 6. Prits Sulev.

ral ning kõigil kordadel jäi võit Eesti politseinikele. Politseimuuseumis on eraldi vitriinis välja pandud tuntud jooksja Julius Tiisvälja diplomeid ja mõned auhinnad. Üheteistkordne Eesti meister Tiisväli, kelle nimel olid 500, 800 ja 1000 m jooksu rekordid, lasti maha. Eesti rekordimees 5000 m jooksus oli konstaabel Eduard Prööm. Kuuekordne Eesti meister tõstmises Eduard Vanaaseme saavutas aga Pariisi olümpiamängudel 1924. aastal tõstmises kuuenda koha.

Konstaabel Aleksander Mitti käes olid kõik Eesti kiiruisutamiskorraldused. Tema võttis osa ka Sankt Moritzi ja Garmisch-Partenkircheni taliolümpiamängudest. Konstaabli mõistis erinõupidamine pärast mehe surma mahalaskmisele.

1936. aasta Berliini olümpiamängudel osales kuulitõukaja, Euroopa meister Arnold Viiding, kes saavutas seal kaheksanda koha.

Taasavastatud tervitusmarss laskesportlase Prits Sulevi mälestuseks

Eesti politsei juhtkond korraldas 1938. aastal võistluse politsei tervitusmarsi loomiseks, mille võitis Tallinna Politseiametnike Kogu orkestrijuht Johannes Kostabi teosega "Eesti politsei tervitusmarss". Politseiorkestri kunagine liige Elmar Karendi andis politseimuuseumile oma noodiraamatu, kus on tervitusmarsi noodid ainult ühele pillile – kornetile.

Möödunud aasta aprilli algul külastas politseimuuseumi Kanadas

elav Ants Sulev, muusikaõpetaja ja dirigent. Ta palus endale kornetipartii koopia ning selle aasta aprilli lõpul saatis ta politseiorkestri dirigendile Kaido Kodumäele "Eesti politsei tervitusmarssi" orkestratsiooni ja helilindi. Kohalik puhkpilliorkester oli loo ka linti mänginud.

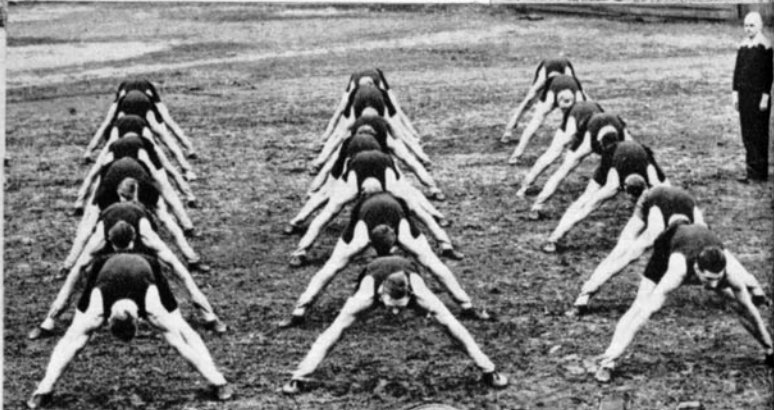
Selgus, et Ants Sulev koos oma venna Matiga tegeles üle 200 tunni selle tervitusmarsi kallal, tehes seda eelkõige oma isa, Tallinna kriminaal-

politsei assistendi ning kuulsa laskesportlase Prits Sulevi mälestuseks.

14. juunil 1941. aastal arreteeris NKVD kogu pere. Isa pandi eraldi vagunisse, naine kahe pisikese poisiga teise vagunisse. Ülemiste jaamas palus ema vaguni konvoeerijalt luba muretseda nooremale pojale piima. Vaguni saatevalvur käskis emal võtta mõlemad poisid ja silmapilk kaduda. See oli kolme inimese imeline pääsimine. Isa lasti vangilaagris maha.

Politseij ja sport on lahutamad sõbrad. Pildimontaažil näeme selle ala mitmekülget palet. Ülal: pingutavaid hetki suusavõistlusilt, keskel vasakul: rakmesjooksul ja jalgrattasõidu võistluse eel lähtel, paremal: ratsareservi konst. hobuse treeningul, selle all: Politseikooli kasvandikke võimlemas. All paremas nurgas: politseinike spordi propaganda päeval Narvas. All vasakul nurgas näeme politseinike ujumiskursusel ja selle peal rakmeis kaugushüppel. Tänapäeva politseinik peab omama kõige muu juures tugeva ja vastupidava tervise, siis suudab ta edukalt täita oma teenistusalaseid raskeid kohuseid.

Fotod: Kalju Leppik Jõgeva
politseiprefektuurist.

Inglid kesapõllul IPA 2002.
aasta suvepäevadel
Toorakul.

Lembetked IPA 2000. aasta suvepäevadel
Kodaveres.

Pingeline köievedu IPA 2000. aasta suvepäeva-
del Toorakul.

IPA rahvas mölla-
mas 1998. aasta suvel
Värskas.

KEKKi suvepäevad Hiiumaal 2002.

KEKK 2002. aasta suve nautimas Leigo turismitalus.

KEKKi rahva võimed pandi kõikvõimalikul moel proovile Hiiumaa suvepäevadel 2002.

Politsei I perepäevad
Päriseljal
4-6. augustini 2000.

Teatejooks II politsei perepäevadel Kurgjärvel
2001. aasta suvel.

Karastav jalgrattakross Kurgjärvel.

Võimlemisminutid
politsei I perepäevadel
Päriseljal 2000. aastal.

Unustamatud politsei III perepäevad Käärikul. Naiste mudamaadlus oli üks vaieldamatuid lemmikuid.

Olgu Käärikul talv või suvi, suusad libisevad ikka hästi.

Kohalik kollaste sarvedega härg vajas alul kõvasti taltsutamist.

Erinevaid põnevaid ja kaasahaaravaid võistlusi jagus nii maale kui vette.

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

Основной темой июньского номера журнала “Politseileht” является оздоровительный спорт и поддержание физической формы полицейского. Ведь лето – это лучшее время для занятий бегом, путешествий на велосипеде и игр с друзьями в мяч. Спортивный инструктор Антс Калев дает на страницах журнала советы как начинающим, так и заядлым любителям спорта. Предлагаем также советы по поддержанию физической формы от лучших спортсменов полиции.

На этот раз основная статья журнала посвящена терроризму: что такое терроризм и почему Эстония должна вместе с остальным миром участвовать в антитеррористической борьбе. Об этом пишет комиссар Департамента полиции безопасности Хенно Куурманн в своей статье “Всем миром против терроризма”.

В рубрике “Раскрытие преступления” начинаем рассказ о раскрытии и поимке эстонской преступной группировки, действовавшей в Германии и ограбившей там десятки банков. Хельмут Бенкер из криминальной полиции Нюрнберга и Вольфганг Галлаш из прокуратуры Нюрнберга опубликовали об этом статью на немецком языке в местном полицейском журнале “Der Kriminalist”. С этим

материалом могут теперь ознакомиться и наши читатели.

Продолжаем начатую в прошлом номере “Politseileht” тему возможностей определения наркотического опьянения. На этот раз приводим обзорную таблицу о влиянии различных наркотических веществ на поведение людей. В рубрике, посвященной дорожному движению, подробнее расскажем о дорожном надзоре и вновь предложим вашему вниманию практические советы по безопасной езде.

В рубрике “Техника” предлагаем материал о компьютерных преступлениях и касающихся их законодательных актах. Хейкки Киротар расскажет об ИД-карточке и даст советы, как отличить поддельный документ от настоящего. Мерле Кумм в своей статье исследует, как молодым людям, окончившим Полицейский колледж Академии национальной обороны, удалось продвигаться по карьерной лестнице.

В этом номере журнала познакомим вас также с сотрудниками Пылваской префектуры полиции и заглянем в прошлое спортивной жизни эстонской полиции. Детям расскажем о новых занятиях Льва Лео, любителям спорта предложим увлекательный кроссворд на спортивные и полицейские темы. В конце журнала найдете хронику летних дней – веселые фотоснимки летних семейных дней полиции со всей Эстонии.

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear reader!

The recurrent theme of the June issue of “Politseileht” is health sports and the physical well-being of police officers. It is clear enough that the summer is the best time for going jogging, taking bicycle trips or playing ball games with your friends. Sports instructor Ants Kalev gives recommendations in the magazine for both the beginners and advanced sportsmen and women. Additionally, there is advice and a few useful tricks from the best police athletes on how to keep yourself fit.

This issue’s cover story has been dedicated to terrorism. What is terrorism and why Estonia should join the rest of the world in the fight against terrorism will be discussed in the story called “Against Terrorism with the World” by Henno Kuurmann, Superintendent of the Security Police Board.

In the column “Detection of criminal offence” we begin with the description of the detection and capture process of a criminal group of Estonians who operated in Germany and robbed tens of banks there. The authors of the story Helmut Benker from the Nuremberg Criminal Police and Wolfgang Gallasch from the Nuremberg Prosecutor’s Office published the article in German in a local police magazine Der Criminalist. Now also our readers have the opportunity

to find out more about the activities of the police in Germany.

The story “Detection of drug intoxication” started in the last issue of “Politseileht” will continue also in this issue. This time we will additionally provide a general table describing the effect of various narcotic substances on human behaviour. In the “Traffic column” we will discuss traffic surveillance and there will be additional practical recommendations for safety driving.

In “Technique” column we will discuss IT crimes and legislation on these crimes. Heikki Kirotar introduces ID-cards and gives advice on how to distinguish fake cards from authentic ones. Merle Kuum, on the other hand, studies how the graduates of the Police College of the Public Service Academy have advanced in their careers.

We will get acquainted with the industrious employees of the Põlva Police Prefecture and will take a look at the sports activities of the police in the past. For the children we have new adventures of Leo the Lion and for the friends of crossword puzzles there is an exciting crossword puzzle on sports and police. At the end of the magazine there is a chronicle of summer days, with many humorous photos from the various police summer days all over Estonia.

HINGELDUSTÕBI		RAADIO- JAAM	TSENTNER	ELU...	UMBES	KAHMAMA	TÄIS KUI ...								
POLITSEINIK PEAB OLE- MA HEA ...															
AEGLANE RONG						VALUS! AUTOLÕHKU- JA TEEL									
TÄNAV			TUUMAPOM- MI TOORE MITTELEN- DAV LIND												
PIIRITUS- TEHAS EESTIS				E. MAHLA- TOOTJA OMAETTE											
AASTA		KIHVT! OLULINE KIRJAVÄHE- MÄRK											OSTMINE		
ÜLEKÄIK MÄGEDES								ANDME- KANDJA							
JOODIK (ÜLEK.)								KONT							
...LITSEI			KAARDISTIK PÕSKHABE						TUNDMATU LENDAV OBJEKT	NÄITLEJA TÖÖPAIK	POLITSEINI- KULE VAJA- LIK OSKUS	MAJAKENE	UNIVERSI- TAS TAR- TUENSIS	PIKAMA- JOOKSJA	
... POLITSEI KÄEST EI PÄÄSTA						TULETA- MINE MISKI LÄÄ- GELT MAGUS									
POLITSEINI- KULE KASU- LIK SPOR- DIALA							HEA POLIT- SEINIK ON OMA ALA ... SÕOGIMULK								
FOSFOR		MÄNGU- KEPP DRAAKON				ISOLATSIOO- NIMATERJAL ELEKTRON							AAR EI SOBI POLIT- SEINIKUKS		
NAISENIMI				PIIGA					ALEVIK IDA-VIRUS						
MEHINE SPORDIALA				IRIDIUM					RADOON						
KEEVA PUDRU HÄÄL						VENE RUBLA NOOT				EAST KALJUKASS		KUTSUV HÜÜE VIINA- KÕRVANE			
OHE			RASVATAO- LINE NÕRE HIIRTE LEM- MIKKOHT				KAHJUR- MARDIKAS PRANTSUSE VIE SANTI- MINE								
KESK-EESTI ARENDUS- KESKUS				PÕNTS, MATS KODU- PLANEET					KÕRVALE- PÕIGE LÄHIS-						RÕHKSIDE
SEKUND		LIGA MAGUS SISSEPÄÄS					HÜTT VEGAUTO (RAHVAK.)						VÕORTÄHT IIRIMAA RAHA		
USA OSARIK						PÄIKESE VEND EESTI LAVASTAJA				RÜSIN KOLE NAERATUS					
HEITE... (SPORDIS)															
RAAMATU- KOGU			HEA POLIT- SEINIKU SIL- MARING ON ... PINNAMÕÖT				GUINEA- BISSAU PEALINN LIITER								
PERELIIGE				SAGEDASTE PAHANDUS- TE ASUKOHT LINNAS KUTSUV HÜÜE				SPORDIRIIST SÕJAVÄE- POLITSEI (INGLK, LÜH.)							
LÄMMASTIK		POLITSEINI- KULE VAJA- LIK OMADUS URAAAN					METSAVAHT SÜD					NAISHÄÄL LAMBERT			
VAIMNE JUHT, ÕPETAJA				JÄMEDA- HAMBULINE VIIL											

Motopolitsei ... !

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus oli "Sõltub õhust, mida hingan". Politseiembleemiga kohvikruusi võitsid Madis Tinnuri, Helje Mets ja Piia Enno. Palju õnne! Võitjatega võtame ise ühendust. Ristsõna lahendusi ootame 1. augustini meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja 3 politseiembleemiga termoskruusi.

HAARAVAD RISTSÕNAD
RISTIK

Vali tõeline elu! Vali politseikool!

Politseikooli kadetid saavad kogu Eestis ainulaadse politseiniku kutsehariduse.

Koolis õpitakse

- kriminaalõigust
- riigiõigust
- tsiviilõigust
- relvastust
- laskmist
- politseitöö taktikat
- kriminalistikat
- võõrkeeli
- psühholoogiat

Õppeaeg 2 aastat. Majutus ja toitlustamine õppeajal tasuta. Hea õpiedukuse korral stipendium kuni 2100 krooni kuus. Täpsema info saamiseks pöördu lähimasse politseiprefektuuri!

